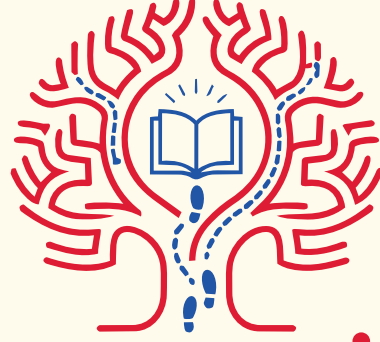

MADDİ İMKANSIZLIKLAR VE
BELİRSİZ BİR GELECEK SUNAN
İKTİDAR POLİTİKALARININ
GÖLGESİNDE

GENÇLERİN EĞİTİM MÜCADELESİ

Eğitimiş

**Maddi İmkansızlıklar ve Belirsiz Bir Gelecek Sunan
İktidar Politikalarının Gölgesinde
Gençlerin Eğitim Mücadelesi**

Eğitim-İş Yayınları, Ankara
Eylül 2026

Eğitim-İş Adına Sahibi

Kadem Özbay | Genel Başkan

Yayın Sorumlusu

Bülent Metin | Genel Örgütlenme Sekreteri

Yayın Kurulu

Seher Ergin | Genel Sekreter

Doğan Dağdelen | Genel Mali Sekreter

Bülent Metin | Genel Örgütlenme Sekreteri

Yeliz Toy | Genel Özlük-Hukuk ve TİS Sekreteri

Veli Fırat Şimşek | Genel Eğitim Sekreteri

Hüseyin Selçuk | Genel Basın-Yayın ve Uluslararası İlişkiler Sekreteri

Hazırlayan

Dr. Burcu Doğan | Ar-Ge Uzmanı

Tasarım ve Dizgi

Kerim Can Kara

İletişim

Ataç-2 Sokak, No: 43/3, Çankaya/Ankara

iletisim@egitimis.org.tr

0312 434 12 06

**Bu yayını ekranlı cihazlarınızla okuyarak, sürdürülebilir
bir çevre mücadelesinin parçası olabilirsiniz. Lütfen
zorunlu olmadıkça bu dosyayı yazdırmayın.**

MADDİ İMKANSIZLIKLAR VE
BELİRSİZ BİR GELECEK SUNAN
İKTİDAR POLİTİKALARININ
GÖLGESİNDE

GENÇLERİN EĞİTİM MÜCADELESİ

Üniversite öğrencileri, barınma krizi ve artan geçim sorunları karşısında, 2021 yılında "Barınamıyoruz" eylemlerini yapmıştı.

İçindekiler

Giriş	8
Uluslararası İstatistiklerle Türkiye'deki Gençleri Anlamak	9
1. Çalışma hayatında gençlere dayatılan gelecek(sizlik).....	10
2. Eğitim ile istihdam arasında açılan makas	14
3. Adım adım eğitimden kopuş	17
4. Gençler için mutsuzluğun anahtarı, politika yapıcıların elinde	22
Türkiye'de Üniversite Öğrencisinin Aylık Yaşam Maliyeti: Barınmadan Sosyal Yaşama	23
Üniversite Öğrencisi Gençlerin Eğitim Süresince Yaşadıkları Ekonomik Zorlukları, İş ve Gelecek Beklentilerini Belirleme Anketi	27
1. Öğrenciler arasında yaşanan barınma sorunu, sosyal adalet sorunudur.	29
2. Kaderine terk edilen gençlerin eğitime ne burs ne de aile bütçesi çare oluyor... ..	36
3. Gelecek kimin için?	40
Sonuç	45
Ankette Öne Çıkanlar.....	47
Veri Tabloları	51
Ek-1.....	58

Grafikler ve Tablolar

Grafik 1 Yaş gruplarına göre genç işsizliğinde Türkiye - OECD karşılaştırması (2025)	10
Grafik 2 15-24 yaş ve 15-29 yaş arası üniversite mezunlarının işsizlik oranları (2025).....	11
Grafik 3 Ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin oranı (15-29 yaş) -2025	12
Grafik 4 Üniversite mezunu gençler arasında ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı (15-29 yaş) - 2025	13
Grafik 5 Eğitim düzeyi ile mevcut işin uyumlu olduğunu söyleyenlerin oranı (15-34 yaş) - 2024	14
Grafik 6 Eğitim düzeyi mevcut işinin gerekliliklerinden yüksek olan üniversite mezunlarının oranı (15-34 yaş) - 2024.....	15
Grafik 7 Yaş grubuna göre kayıt dışı çalışan gençlerin oranı (2025).....	15
Grafik 8 Türkiye’de gençler arasında çalışan yoksulluğu oranı (15-24 yaş).....	16
Grafik 9 18-24 yaş arası gençler arasında eğitimden erken ayrılanların oranı - 2025	18
Grafik 10 Türkiye’de eğitimi erken terk edenler içinde terk edilen eğitim düzeylerinin oranları (15-34 yaş) - 2024.....	19
Tablo 1 Üniversite öğrencileri için üç büyük ilde başlangıç maliyeti ve aylık maliyet hesaplamaları	24
Grafik 11 Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı.....	28
Grafik 12 Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı	28
Grafik 13 Yaşadığınız yer ile üniversite okuduğunuz il aynı mı?	29

Grafik 14 İkamet ettiği ilden fakırlı bir ilde üniversite eğitimi alan gençlerin barınma ihtiyacını karşılama şekilleri	30
Grafik 15 Evde yalnız mı yaşıyorsunuz, ev arkadaşınızla mı yaşıyorsunuz?	32
Grafik 16 Barınma ihtiyacı dışındaki ihtiyaçları karşılamak için yapılan aylık harcama.....	34
Grafik 17 Aylık harcama limitiniz sosyalleşmeniz için yeterli oluyor mu?.....	35
Grafik 18 Katılımcıların KYK bursu alma/almama durumu	36
Grafik 19 Burs tutarı harcamalarınızı karşılıyor mu?	37
Grafik 20 Eğitime devam ederken aynı anda bir işte çalışıyor musunuz?.....	37
Grafik 21 Çalıştığınız işten elde ettiğiniz kazanç harcamalarınızı karşılamaya yetiyor mu?	38
Grafik 22 Vakıf üniversitesini tercih etme sebebiniz nedir? ...	39
Grafik 22 Mezun olduktan sonra iş bulma süresine dair beklentiniz nedir?	40
Grafik 23 Mezun olduktan sonra iş bulmanız halinde kazanacağınız para ile gelecek kurmanın mümkün olacağını düşünüyor musunuz?.....	41
Grafik 24 Üniversiteden mezun olduktan sonra yurtdışına yerleşmedi düşündünüz mü / düşünüyor musunuz?	41
Grafik 25 Yurtdışına yerleşmeyi düşünme nedeniniz nedir? ..	43
Grafik 26 Gelecekte umutlu musunuz?	44

Giriş

Türkiye, eğitim politikalarının başarısızlığı, ekonomik kriz, artan yoksulluk, işsizlik, güvencesiz gelecek gibi birçok sorunla mücadele etmek zorunda kalan gençlerin ülkesi haline gelmiştir.

Bu olumsuzluklar ve sonu gelmeyen liyakatsizlik, ülkenin geleceğini temsil eden gençlerin zamanla **umutsuzluğa ve karamsarlığa** sürüklenmesini beraberinde getirmiştir.

2026-2027 akademik yıl açılışıyla birlikte, gençlerin 2000'li yıllar boyunca yaşadığı çıkmazı gözler önüne sermek için yapmış olduğumuz araştırmada; ilk önce ulusal ve uluslararası istatistikler ile yapılan karşılaştırma ve değerlendirmelere yer verilmiş daha sonra ise Eğitim-İş olarak **319 üniversite öğrencisiyle** gerçekleştirmiş olduğumuz anketin sonuçları ve piyasa araştırması ile öğrencilerin hem eğitim sürecinde katlandıkları maliyetin boyutu hem de geleceğe yönelik beklentilerinin yönü ortaya konulmuştur.

Bölüm I

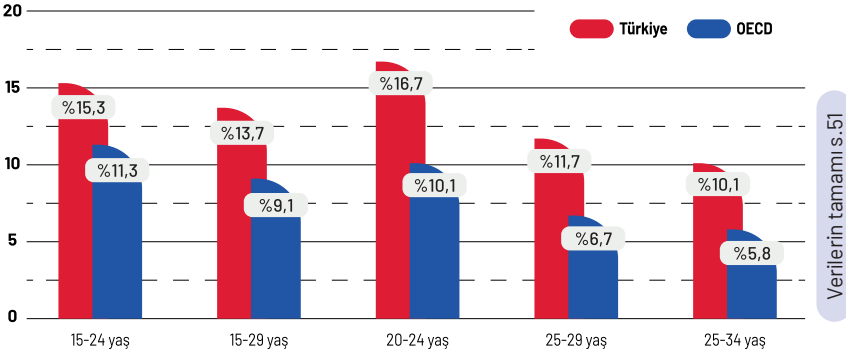
Uluslararası İstatistiklerle Türkiye'deki Gençleri Anlamak

1. Çalışma hayatında gençlere dayatılan gelecek(sizlik)

Eğitimini tamamlamak, meslek sahibi olmak ve gelecek hakkında planlar yapmak tüm gençlerin ortak amacıdır. Ancak Türkiye’de gençler attığı her adımda **endişe, kaygı ve belirsizlik** ile baş başa kalmaktadır.

Bu durum ülkesinde kendisi için gelecek göremeyen gençlerin ülkeyi terk etmesine ve başka ülkede gelecek planları yapmasına neden olmaktadır. Durumu diğer ülkeler ile yapılacak karşılaştırma sonucu daha açık biçimde görmek mümkündür.

Grafik 1 Yaş gruplarına göre genç işsizliğinde Türkiye - OECD karşılaştırması (2025)¹

Türkiye’de, TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından gençlerin işgücü durumu 15-24 yaş aralığı dikkate alınarak hesaplanmaktadır.

Ancak eğitim süresinin uzaması ve gençler için eğitim/istihdam geçişinin daha ileri yaşlara yayılması nedeniyle 15-24 yaş grubu, çalışma hayatındaki durumu ortaya koymak açısından yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle aynı araştırmanın **15-29 ve 15-34 yaş grupları için de yapılması** önemlidir.

¹ OECD. "Employment and unemployment by five-year age group and sex - indicators" <https://data-explorer.oecd.org/> Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2026.

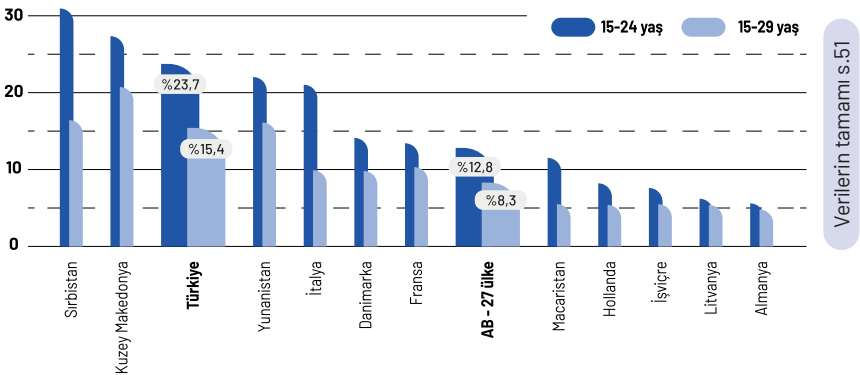

Grafik 1'de yaş gruplarına göre genç işsizliği verilerine bakıldığında Türkiye'de genç işsizliğinin tüm yaş gruplarında OECD'nin önemli ölçüde üstünde olduğu görülmektedir. **34 yaşa kadar iş bulma zorluğunun** Türkiye'de ciddi bir sorun olarak devam etmesi, gençlerin endişelerini ve gelecek kaygılarının haklılığını ortaya koymaktadır.

Ülkelere ait genç işsizliği içinde üniversite mezunu olanların oranı ayrıca önem taşımaktadır. Çünkü Türkiye'de son dönemde en çok tartışılan konuların başında eğitim politikalarının başarısızlığı, gençlerin eğitim ile iş sahibi olabilmeye dair inancını yitirmesi gelmektedir.

Bu durumun temel nedeni kuşkusuz politika yapıcıların açtığı çok sayıda üniversite ve bölümlere uygun istihdam alanı yaratmamış olmasıdır. Kısacası **ülkedeki iş imkanları üniversite mezunu sayısını karşılayacak düzeyde** değildir. Bu da gençleri ya işsiz kalmaya ya da eğitim düzeyi ile uyuşmayan bir işte çalışmaya mecbur bırakmaktadır.

Grafik 2 15-24 yaş ve 15-29 yaş arası üniversite mezunlarının işsizlik oranları (2025)²

Grafik 2'de TÜİK'in temel aldığı 15-24 yaş arası genç işsizlerin %23,7'sinin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. AB ortalamasında bu oran %12,8'dir.

2 EUROSTAT. (2025). "Youth unemployment by educational attainment level". <https://ec.europa.eu/> Erişim tarihi: 11 Ağustos 2026.

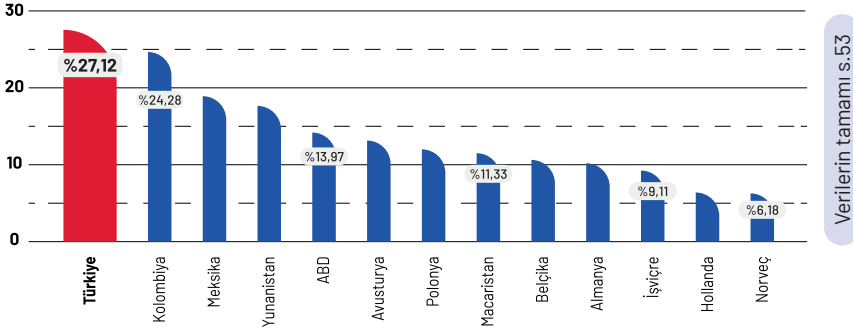

Türkiye, 15-24 yaş üniversite mezunu genç işsizliğinde Sırbistan ve Kuzey Makedonya'dan sonra **üçüncü sırada** yer almaktadır.

15-24 yaşın yanında EUROSTAT tarafından hesaplanan 15-29 yaş aralığını dikkate alarak yaptığımız karşılaştırmada ise Türkiye'nin üniversite mezunu genç işsizliğinde baştan dördüncü sırada olduğunu görmekteyiz. Bu yaş grubunda **AB ortalaması %8,3 iken Türkiye'de oran %15,4'tür.**

Türkiye, iki yaş grubunda da üniversite mezunu gençlerin işsizliğinde diğer ülkelere kıyasla yüksek oranlara sahiptir. Ancak gençlerin eğitim ve istihdamla kurduğu ilişkiyi yalnızca işsizlik oranları üzerinden değerlendirmek yeterli değildir. İş aramaktan vazgeçen, eğitimine devam etmeyen ve istihdamda yer almayan gençlerin de dikkate alınması gerekmektedir.

Grafik 3 Ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin oranı (15-29 yaş) - 2025³

Grafik 3'te ülkede hem çalışmayan hem de eğitime devam etmeyen gençlerin oranı yer almaktadır. OECD tarafından her yıl açıklanan bu veriye göre **Türkiye %27,12 ile ilk sırada yer almaktadır.**

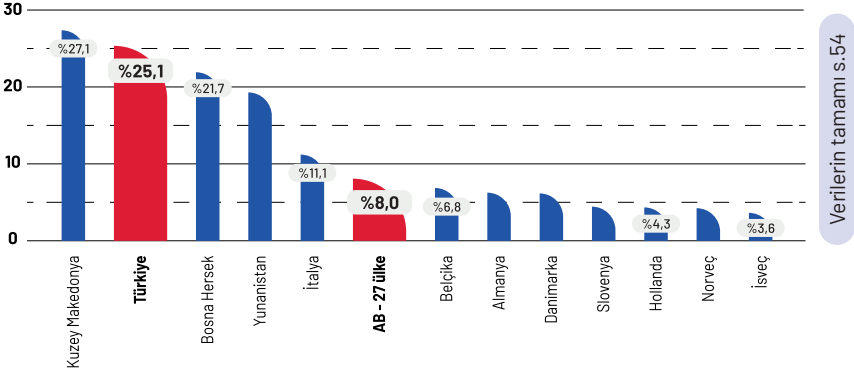
İşsizlik; en genel haliyle mevcut çalışma şartlarını ve geçerli ücret düzeyini kabul ederek iş aramasına rağmen iş bulamayanlar olarak tanımlanmaktadır. Daha vahim bir durumu gözler önüne seren ne eğitimde ne istihdamda olan gençler ise **iş bulma ümidini yitirmiş** olanları da temsil etmektedir.

3 OECD. (2025). Youth not in employment, education or training (NEET). <https://www.oecd.org/>. Erişim Tarihi: 11 Ağustos 2026

Bu veriye göre Türkiye’de ümidini yitirmeyip iş aramaya devam edenlerin de ötesinde gençlerin yaşadığı yılgınlık, ümitsizlik ve vazgeçiş oldukça yaygın bir durumdur.

Grafik 4 Üniversite mezunu gençler arasında ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı (15-29 yaş) - 2025⁴

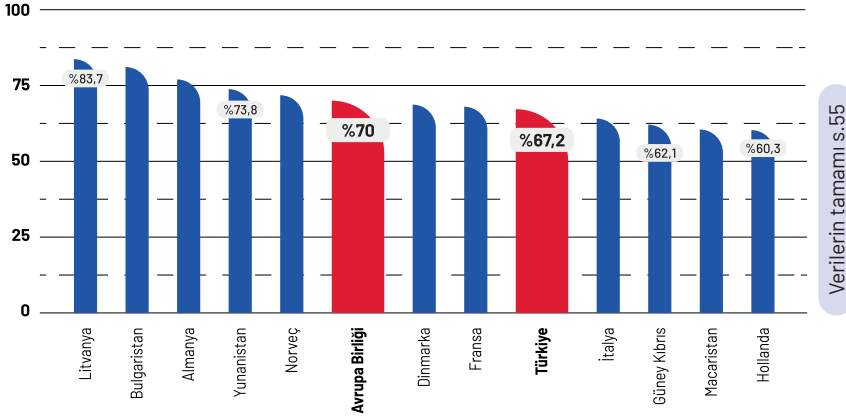
Tüm gençler dikkate alındığında ilk sırada yer alan Türkiye, yalnızca üniversite mezunları dikkate alındığında Grafik 4’te yer aldığı üzere Kuzey Makedonya’dan sonra %25,1 ile ikinci sırada yer almaktadır. EUROSTAT tarafından yapılan araştırmaya göre Türkiye’de üniversite mezunu **her dört gençten biri** ne eğitimde ne istihdamdadır.

2. Eğitim ile istihdam arasında açılan makas

İşsizliğin yanında iş bulma ümidini kaybetme durumuna gelmiş gençlerin oranında diğer ülkeler arasında zirveye yerleşen Türkiye’de, sorunlar bununla da sınırlı değildir.

Gençler çoğu zaman işsiz kalmaktansa **eğitim düzeylerinin çok altında nitelikler** arayan işlerde çalışmaya razı olabilmektedir. Bu durum literatürde **nitelik uyumsuzluğu** olarak tanımlanır.

Grafik 5 Eğitim düzeyi ile mevcut işin uyumlu olduğunu söyleyenlerin oranı (15-34 yaş) - 2024⁵

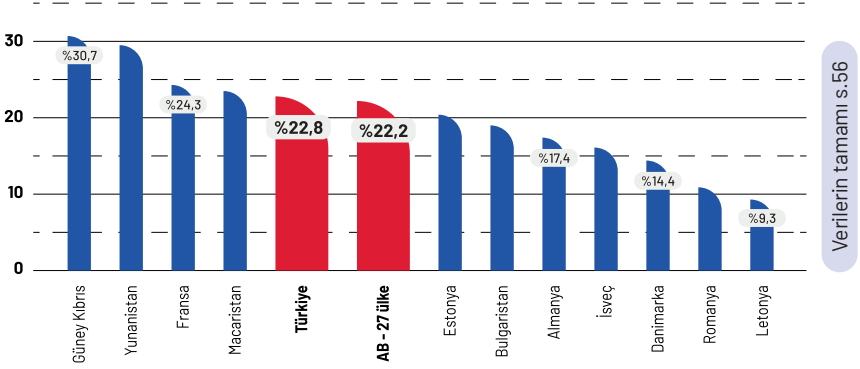
Grafik 5’te eğitim düzeyi ile mevcut işlerinin uyumlu olduğunu söyleyen 15-34 yaş arası gençlerin oranı yer almaktadır. Buna göre AB ortalaması %70 iken Türkiye’de bu oran %67,2’de kalmıştır.

Buna göre Türkiye’de çalışan **her on gençten üçü**, eğitimi ile mevcut işinin gerekliliklerinin uyuşmadığını, yani nitelik uyumsuzluğu olduğunu söylemektedir.

5 EUROSTAT. (2024). “Young people - qualifications, skills and job alignment” <https://ec.europa.eu/> Erişim Tarihi: 11 Ağustos 2026

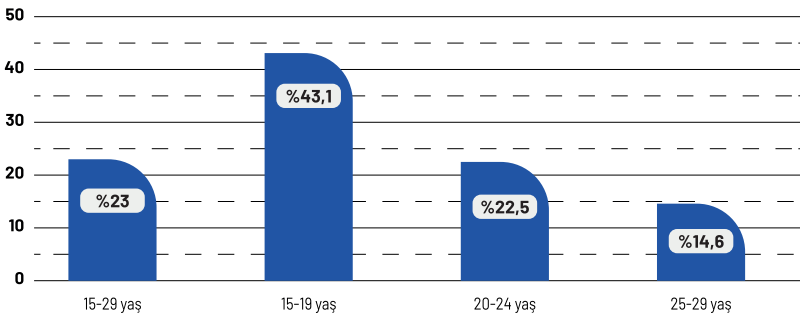
Grafik 6 Eğitim düzeyi mevcut işinin gerekliliklerinden yüksek olan üniversite mezunlarının oranı (15-34 yaş) - 2024⁶

Grafik 6'de ise eğitim düzeyinin daha altında nitelik gerektiren işlerde çalışan üniversite mezunlarının oranı verilmiştir. Türkiye'de %22,8 oranında üniversite mezunu genç, yani **on üniversite mezunu çalışan gençten ikisi** kendi eğitim düzeylerinin altında gerekliliklere sahip bir işte çalıştığını belirtmektedir.

Gençler arasında işsizlik ve nitelik uyumsuzluğunun yanında düşük ücretlerle çalıştırılma durumunu güçlendiren kayıt dışı istihdam da oldukça yaygındır. Yani gençler iş bulup çalışsa bile **"korunaksız istihdama"**, diğer bir ifadeyle güvencesiz şartlara razı olmak zorunda kalabilmektedir.

Grafik 7 Yaş grubuna göre kayıt dışı çalışan gençlerin oranı (2025)⁷

6 EUROSTAT. (2024)

7 ILO. (2025). Youth informal employment rate by sex and age (%) – Annual. <https://rshiny.ilo.org/> Erişim Tarihi: 10 Ağustos 2026

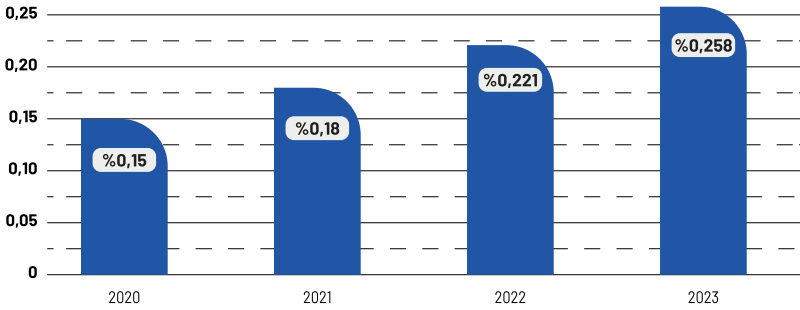

Grafik 7'ye göre kayıt dışı istihdamın en yaygın olduğu yaş grubu, aslında **çocuk işçiliğini de içine alan** 15-19 yaş grubudur.

Kayıt dışı istihdamın en düşük oranı 25-29 yaş grubuna aittir ancak orada bile oran %10'un üstündedir. İş sunmasına rağmen güven- cesiz olan istihdam, emek sömürsüne büyük bir alan açarken, geleceği görememe sorununu da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle gençler için daha büyük bir tehlike yaratmaktadır.

Bu duruma Türkiye'de özellikle son birkaç yıldır derinleşen ekonomik krizin de eşlik etmesiyle birlikte iş bulabilen ya da bula- mayan gençlerin karşı karşıya kaldığı kaçınılmaz son yoksulluk olmuştur. Bir işi olmayan gençler ailenin gelirine bağlı yaşamak zorunda kalırken, çalışabilenler için de düşük maaş veya ücret gelirleri nedeniyle çalışan yoksulluğu sıklıkla karşılaşılan bir sorundur. Bir işi olmasına rağmen elde ettiği gelirin hayatını idame ettirmek için yetersiz kalması durumuna **"çalışan yoksul- luğu"** denilmektedir.

Grafik 8 Türkiye'de gençler arasında çalışan yoksulluğu oranı (15-24 yaş)⁸

Grafik 8'de Türkiye'de çalışan yoksulluğu yaşayan genç oranının zaman içinde arttığı görülmektedir.

Sonuçta **tek sorun iş bulamamak değil**, iş bulunabilmesi halinde de insanca yaşanacak bir gelir düzeyine ulaşılamamasıdır.

8 ILO. (2023). "Working poverty rate by sex and age (%) – Annual" <https://rshiny.ilo.org/>. Erişim Tarihi: 11 Ağustos 2026.

Tamamlanan eğitimin sonucunda iş bulamamak, mesleğini yapamamak, diplomalı işsiz, diplomalı ev genci haline gelmek, alınan eğitimle ilgisi olmayan bir işte çalışmak zorunda kalmak, kayıt dışı çalıştırılarak emek sömürüsüne maruz kalmak ve tüm bunların sonunda da **yoksulluğa mahkûm edilmek** gençlerin yaşadığı sorunların sadece bir bölümüdür.

Tüm bu sorunların karşılaştırılmasının yapıldığı uluslararası araştırmalarda Türkiye ya diğer ülkeleri geçerek ilk sıraya yerleşmiş ya da sorunun yüksek olduğu birkaç ülke arasında yer almıştır.

3. Adım adım eğitimden kopuş

Bu tablonun önemli nedenlerinden biri başta da kısaca değindiğimiz üzere yükseköğretim mezunlarının sayısındaki artış ile bu gençleri eğitimlerine uygun işlerde istihdam edecek iş olanaklarının aynı hızda artmamasıdır.

Üniversite öğrencilerinin ve mezunlarının yaşadığı olumsuzlukların çok sayıda nedeni olduğu kuşkusuzdur. Bu ortama zemin hazırlayan nedenlerden biri de eğitimde geliştirilen yanlış politikalar ile yaratılan **“akademik enflasyon”**dur.

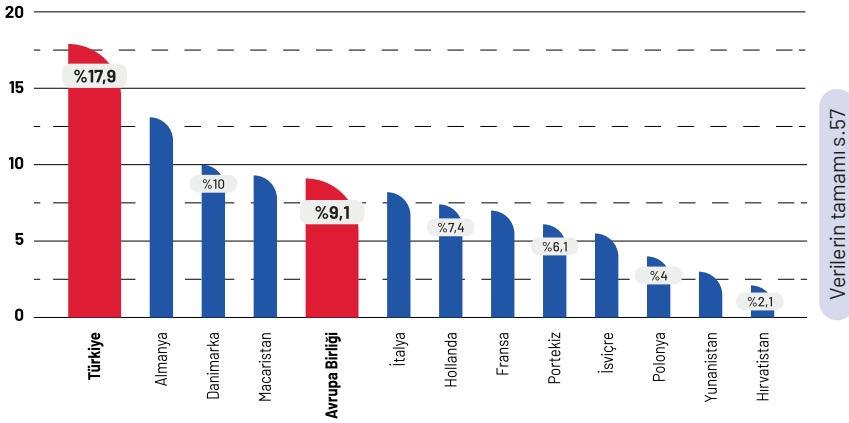
Türkiye’nin sorunu üniversite **mezunu gençlerin sayısının artması** değildir. Bir ülkede daha fazla gencin yükseköğretime ulaşması, bilimsel ve toplumsal gelişme açısından önemli bir kazanımdır. Asıl sorun; üniversite sayısını artırmakla övünen siyasi iktidarın üniversitelerin **bilimsel niteliğini geliştirmemesi**, ülkenin gereksinimlerini gözetken bir planlama yapmaması ve mezunların bilgi ve niteliklerine uygun güvenceli istihdam alanları yaratmamasıdır.

Literatürde “akademik enflasyon” olarak adlandırılan bu tablo, gençlerin fazla eğitim almasından değil; yükseköğretimin **plansız biçimde büyütülmesinden**, bilimin ve üretimin yeterince desteklenmemesinden kaynaklanmaktadır. İktidar, her ile üniversite açmayı siyasi bir başarı gibi sunmuş; ancak üniversitelere yeterli akademik kadro, bilimsel altyapı ve kamusal kaynak sağlamamıştır.

Dolayısıyla ortada diplomaların çoğalmasından kaynaklanan bir sorun değil, diplomayı değersizleştiren bir siyasi tercih vardır. Gençlerin eğitimi ve emeği değersiz değildir. Onları işsizliğe, güvencesizliğe ve meslekleri dışında çalışmaya mahkûm eden bu tablo bir hata değil, **siyasi tercihtir**.

Bu tercih, gençlerin zaman içinde eğitimden ve bilimsel üretimden kopmalarına, hayallerindeki niteliklere uygun bir gelecek kura-bileceklerine dair inançlarını kaybetmelerine yol açmış; **eğitimi terk eden gençlerin sayısı artmıştır**. Her yıl EUROSTAT tarafından 18-24 yaş arası gençler içinde eğitimden erken ayrılanların oranı hesaplanmaktadır.

Grafik 9 18-24 yaş arası gençler arasında eğitimden erken ayrılanların oranı - 2025⁹

Grafik 9'da yer aldığı üzere yaşanan tüm bu sorunlar gençlerin eğitimden uzaklaşmasında etkili olmuş, Türkiye %17,9 ile eğitim-öğretimi **erken terk eden gençlerin en fazla olduğu ülke** olmuştur. Bu oran yalnızca üniversite terkinin değil, tüm eğitim düzeylerindeki terkleri kapsamaktadır. AB ortalaması %9,1'dir.

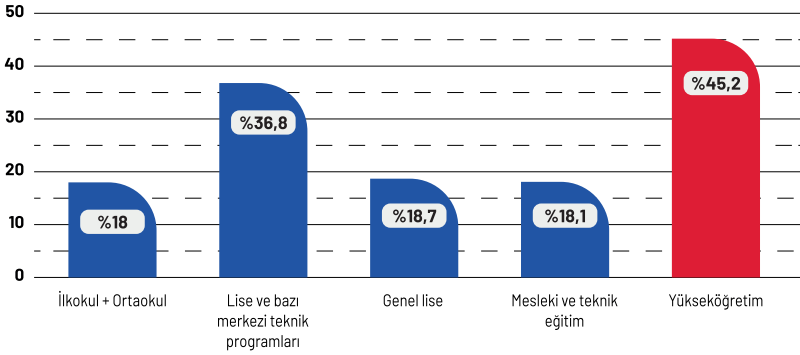
Eğitimden erken ayrılan gençlere yönelik detaylı araştırma 2024 yılında yine EUROSTAT tarafından yapılmış ve bu kez yaş aralığı 15-34 olarak belirlenmiştir. Daha geniş bir grubu dikkate alarak yapılan araştırmada Türkiye de yer almaktadır.

9 EUROSTAT. (2025). "Early leavers from education and training". <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics>. Erişim Tarihi: 11 Ağustos 2026.

“Young People on The Labour Market, 2024” araştırmasında hem eğitimden erken ayrılanlar hem de hangi eğitim düzeyinde erken terklerin fazla olduğu ortaya konulmuştur. Buna göre Türkiye’de 15-34 yaş arası gençler içinde eğitimi erken terk edenlerin oranı **%17,7** olmuş, bu oranın içinde en fazla terkin hangi eğitim düzeyinde olduğu da ayrıca hesaplanmıştır.

Grafik 10 Türkiye’de eğitimi erken terk edenler içinde terk edilen eğitim düzeylerinin oranları (15-34 yaş) - 2024¹⁰

Grafik 10’a göre 2024 araştırması sonucunda 15-34 yaş arası eğitimi erken terk eden **%17,7** oranında genç içinde **en fazla terkin %45,2 ile yükseköğretimde** gerçekleştiği görülmüştür. Buna göre eğitimi erken terk edenlerin en büyük bölümü yükseköğretimde, yani geleceğin şekillenmesi aşamasında eğitimini yarıda bırakmıştır.

TÜİK’in bu araştırmasında gençlere yükseköğretimi terk etme nedenleri sorulmuş; gençlerin en önemli gerekçesi **aldıkları eğitimin beklentilerini karşılamaması** olurken, ikinci sırada **eğitimi çalışmak için yarıda bırakmak**, üçüncü sırada ise **doğrudan ekonomik nedenler** yer almıştır¹¹. Bu sonuçlar, gençlerin yükseköğretimden kopuşunun yalnızca ekonomik gerekçelerle açıklanamayacağını göstermektedir.

¹⁰ EUROSTAT (2024). Persons by level of the formal education or training abandoned and educational attainment level (2024). <https://ec.europa.eu/> Erişim Tarihi: 12 Ağustos 2026.

¹¹ TÜİK. (2024). “İşgücü Piyasasında Gençler, 2024” <https://veriportal.tuik.gov.tr/press/57941> Erişim tarihi: 13 Ağustos 2026.

Üniversite, gençlerin yalnızca meslek edinerek çalışma hayatına hazırlandıkları bir eğitim aşaması değildir. Üniversiteler aynı zamanda bilimsel bilginin üretildiği, özgür ve eleştirel düşüncenin geliştiği; gençlerin akademik, kültürel ve toplumsal açıdan kendilerini geliştirdikleri ve var ettikleri kamusal kurumlardır. Bu nedenle gençlerin aldıkları eğitimin beklentilerini karşılamadığını ifade etmesi, yükseköğretime ilişkin beklentilerinin yalnızca bir **meslek sahibi olmakla sınırlı olmadığını** da ortaya koymaktadır.

Öte yandan, çalışmak zorunda kalma ve ekonomik nedenlerin ikinci ve üçüncü sırada yer alması, yükseköğretimin artan maliyetlerinin ve ekonomik güçlüklerin öğrenciler üzerindeki baskısını açıkça göstermektedir. Dolayısıyla gençlerin üniversiteden kopuşunda hem ekonomik koşulların yarattığı geçim baskısı hem de üniversitelerin bilimsel, akademik ve kamusal işlevlerine ilişkin beklentilerin karşılanmaması birlikte değerlendirilmelidir.

Diğer taraftan üniversite eğitiminin öğrenciye ve ailesine yüklediği **ekonomik bedel** her geçen yıl ağırlaşmaktadır. YKS'ye hazırlık sürecinden kayıt işlemlerine; barınmadan beslenmeye, ulaşımdan kitap ve teknolojik araçlara kadar eğitimin bütün giderleri büyük ölçüde ailelerin omuzlarına bırakılmıştır. Başka bir kentte okuyan öğrenciler için bu yük daha da büyümektedir. Bu yükün büyüme nedeni siyasi iktidarın sosyal devlet görevini yerine getirmemesidir.

Tam da bu nedenle, burada tartışılması gereken üniversite eğitiminin öğrenciye ne kadar ekonomik kazanç sağlayacağı değil, bu eğitimin neden öğrencinin ve ailesinin omuzlarında bir maliyete dönüştürüldüğüdür. **Eğitim bireysel bir yatırım, öğrenci müşteri, diploma da gelecekte gelir sağlaması beklenen ticari bir araç değildir.** Yükseköğretim kamusal bir haktır ve bu hakkın kullanılabilmesi için gerekli koşulları sağlamak sosyal devletin görevidir.

Bugün öğrenciler, eğitimlerine devam edebilmek için temel ihtiyaçlarından vazgeçmekte veya eğitimleri sürerken çalışmak zorunda kalmaktadır. Mezun olduklarında ise işsizlik, düşük ücret ve güvencesizlikle karşılaşmaktadır. Bu nedenle sorun, eğitimin gençler açısından "kârlı" olup olmaması değil; iktidarın eğitimin maliyetini öğrenciye ve ailesine yüklerken mezunlara güvenceli bir gelecek sunmamasıdır.

Gençleri eğitimden uzaklaştıran eğitimin değersizliği değil; kamusal sorumluluğunu yerine getirmeyen iktidarın yarattığı **yoksulluk ve geleceksizliktir.**

Aldığı eğitime rağmen kendi ülkesinde güvenceli bir iş ve insanca bir yaşam kurma olanağı bulamayan gençlerin bir bölümü, geleceğini yurt dışında aramak zorunda bırakılmaktadır. Gençler ülkelerinden vazgeçmemekte; iktidarın yarattığı işsizlik, güvensizlik ve liyakatsizlik nedeniyle başka ülkelere yönelmektedir. Türkiye yalnızca nitelikli iş gücünü değil, yıllarca emek vererek yetiştirdiği gençlerini ve geleceğini kaybetmektedir.

4. Gençler için mutsuzluğun anahtarı, politika yapıcılarının elinde

2024 yılında yayımlanan "Dünya Mutluluk Raporu"nda 143 ülke için yaş gruplarına göre de ayrıca mutluluk endeksi hesaplanmış ve sıralanmıştır¹². **Türkiye genç (30 yaş altı) mutluluğunda 143 ülke arasında 101. sırada yer almıştır.**

Hesaplama yapılırken kişi başına GSYİH, sosyal destek, sağlıklı yaşam beklentisi, kendi hayatına yön verebilme, cömertlik ve devlet kurumlarına duyulan güven başlıkları dikkate alınmış ve Türkiye birçok ülkenin gerisinde kalmıştır.

¹² World Happiness Report. (2024). Happiness of the younger, the older, and those in between. <https://www.worldhappiness.report/>. Erişim Tarihi: 13 Ağustos 2026.

MUTLULUK SIRALAMASI - 30 YAŞ ALTI (2021-2023)

- 1 Litvanya
- 13 İsviçre
- 20 Norveç
- 43 Polonya
- 48 Fransa
- 60 Brezilya
- 62 Amerika Birleşik Devleti
- 68 Rusya
- 79 Çin Halk Cumhuriyeti
- 90 Irak
- 101 **Türkiye**
- 109 Kenya
- 122 Myanmar
- 131 Etiyopya
- 143 Afganistan

Bölüm II

Türkiye’de Üniversite Öğrencisinin Aylık Yaşam Maliyeti: Barınmadan Sosyal Yaşama

2026-2027 akademik yılının başlamasına az zaman kala üç büyük ilimiz olan İstanbul, Ankara ve İzmir’de eğitim almak isteyen öğrencilerin katlanmak zorunda kaldıkları en düşük maliyeti belirlemek amacıyla **piyasa araştırması** yapılmıştır. Özellikle bu illerin dikkate alınmasının nedeni, toplam örgün öğrenci sayısının %36’sının bu illerde eğitim alıyor olması ve barınma krizinin daha derin yaşanması, yükseköğretim maliyetinin daha yüksek olmasıdır.

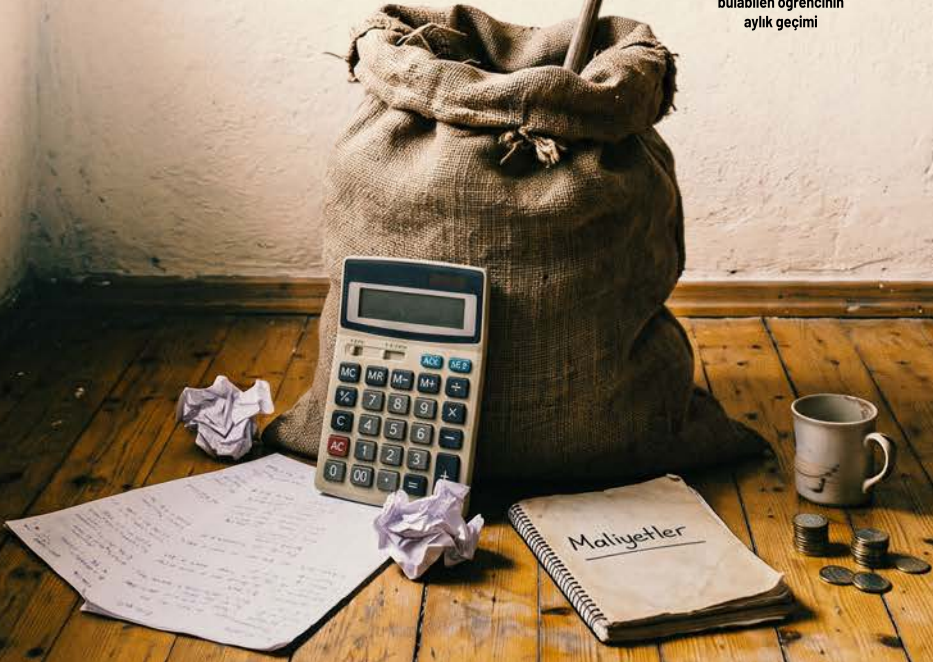
Araştırmada ikamet ettiği ilin dışında bir yükseköğretim programına dahil olan gençlerin barınma maliyetleri devlet (KYK) yurdu, özel yurt/apart ve kiralık ev için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Hesaplama detayları **Ek-1**’de yer almaktadır.

Tablo 1 Üniversite öğrencileri için üç büyük ilde ilk ay maliyeti ve aylık maliyet hesaplamaları

* İlk ay maliyetlerine depozito eklenmiştir.	İstanbul	Ankara	İzmir
Kiralık evde kalanlar			
İlk ay maliyeti	₺ 98.300	₺ 88.297	₺ 92.987
Aylık maliyet	₺ 63.300	₺ 58.297	₺ 60.687
Özel yurttaki kalanlar			
İlk ay maliyeti	₺ 120.648	₺ 116.645	₺ 90.735
Aylık maliyet	₺ 72.648	₺ 70.895	₺ 57.985
Devlet (KYK) yurdunda kalanlar En düşük fiyatlı (1. tip) yurt			
İlk ay maliyeti	₺ 27.048	₺ 27.045	₺ 27.135
Aylık maliyet	₺ 26.108	₺ 26.105	₺ 26.195
Devlet (KYK) yurdunda kalanlar En yüksek fiyatlı (5. tip) yurt			
İlk ay maliyeti	₺ 28.298	₺ 28.295	₺ 28.385
Aylık maliyet	₺ 26.738	₺ 26.735	₺ 26.825

BU MIZRAK BU ÇUVALA SİĞMAZ!

Devlet yurdunda yer bulabilen bir üniversite öğrencisinin aylık geçim maliyeti; asgari ücretten geriye sadece **1.340 TL** bırakıyor!

Üniversite öğrencilerinin **aylık yaşam maliyeti**; barınma, ulaşım (abonman), günde bir öğün yemek, evde kalan öğrenciler için faturalar, kırtasiye ve bilimsel kitaplar, teknoloji (laptop), ayda bir tiyatro ve sinema bileti ile günde bir bardak kahve gibi giderler dikkate alınarak hesaplanmıştır. Kırtasiye, bilimsel kitaplar ve laptop giderleri **9 aya bölünerek aylık maliyete dahil edilmiştir**.

Tabloda barınma ihtiyacını karşılama durumuna göre üç il için üç ayrı maliyet hesabı yapılmıştır. Bir öğrenci; kiralık ev için aylık diğer harcama kalemleri ile birlikte **en az 58 bin 297 TL**'ye, özel yurt için en az **57 bin 985 TL**'ye katlanmak zorundadır. İlk ödemede ise aylık tutarlara bir aylık barınma maliyeti kadar ödenmesi gereken depozito tutarı da eklenmektedir.

Devlet (KYK) yurt fiyatları dikkate alındığında ilk ay güvence bedeli ile birlikte toplam tutar **en düşük 28 bin 295 TL**, aylık tutar ise en düşük 26 bin 735 TL'dir.

Asgari ücretin 28 bin 75 TL, en düşük emekli maaşının 23 bin 552 TL ve en düşük kamu emekçisi maaşının 70 bin 224 TL olduğu ortamda aylık bir üniversite öğrencisinin harcama tutarının en düşük haliyle 26 bin 735 TL olması aslında eğitimin önündeki ekonomik zorlukları ortaya koymaktadır. Bu tabloya göre öğrencinin en düşük aylık harcama tutarı ile **asgari ücretten artan para yalnızca 1340 TL olurken**, kiralık ev ya da özel yurttaki kalma ihtimali ulaşılması imkânsız bir seçenektir. Bu nedenle öğrenciler özellikle kiralık ev söz konusu olduğunda birden fazla kişiyle kirayı bölüşmek zorunda kalmaktadır. Bu da çoğu zaman kalabalık evler, özel alanın dahi büyük oranda ortadan kalkması durumlarını beraberinde getirmektedir.

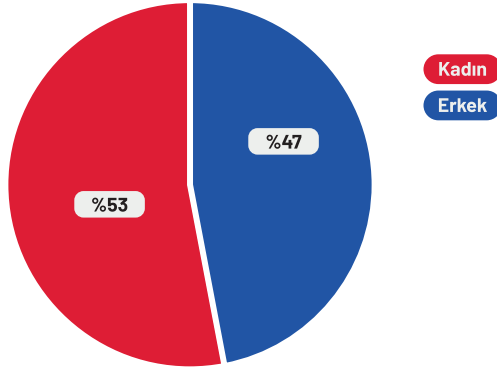
Bölüm III

**Üniversite
Öğrencisi
Gençlerin Eğitim
Süresince
Yaşadıkları
Ekonomik
Zorlukları, İş
ve Gelecek
Beklentilerini
Belirleme Anketi**

Türkiye’de üniversite eğitime devam eden gençlerin yaşamış olduğu ekonomik zorlukların ve geleceğe dair iş bulma, gelir düzeyinin yeterliliği gibi konulara yönelik endişe ve beklentilerinin belirlenmesi için hazırlamış olduğumuz **24 soruluk ankete 319 üniversite öğrencisi katılım sağlamıştır.**

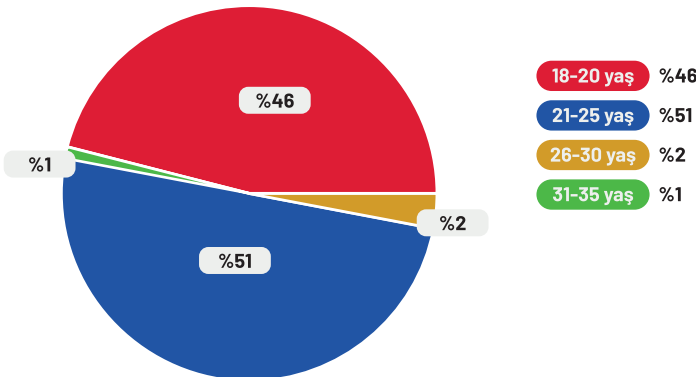
Katılımcıların cevaplarından elde ettiğimiz sonuçlar grafikler yardımıyla analiz edilmiş bazı iller ve konular ile ilgili ayrıca çıkarımlar yapılmıştır.

Grafik 11 Katılımcıların cinsiyete göre dağılımı

Ankete katılanların **%53’ü kadın, %47’si erkektir.** Cinsiyetler arasındaki dağılımda önemli bir fark olmaması yaşanan zorlukların cinsiyete göre değişim yaratıp yaratmadığını da tespit etmek açısından ayrıca önemlidir.

Grafik 12 Katılımcıların yaş gruplarına göre dağılımı

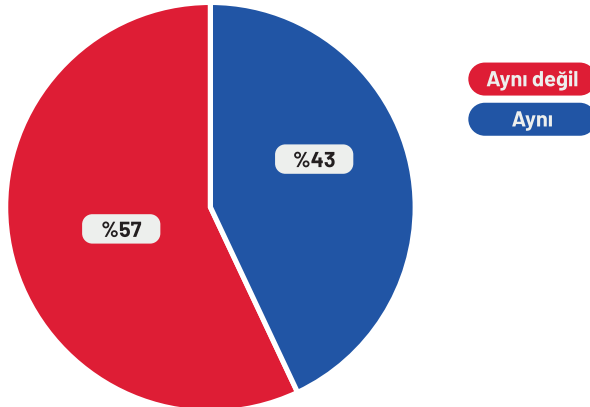
Katılımcıların %97'si 26 yaşın altında, yaklaşık yarısı (%46'sı) ise 18-20 yaş arasındadır. Gelecek kurmak için yolun daha çok başında olan gençlerin ankete yüksek katılım sağlamış olması geleceğe dair beklentilerini sorduğumuz bölüm için büyük önem taşımaktadır.

Tüm illeri dikkate alarak yaptığımız ankete üç büyük ilimiz olan İstanbul, Ankara ve İzmir'den katılım toplam %84,7 olmuştur. Fiyatlardaki yüksekliğin ve geçim sıkıntısının, öğrenciler için barınma krizinin en fazla yaşandığı bu üç il özelinde katılımın yüksek olması, anket sonuçlarının yapmış olduğumuz piyasa araştırması sonuçları ile birlikte değerlendirmesine imkanı sunmaktadır.

1. Öğrenciler arasında yaşanan barınma sorunu, sosyal adalet sorunudur.

Son dönemde gerek devlet (KYK) yurtlarında gerekse üniversite-lerde yaşanan güvenlik sorunları hem gençlerin hem de ailelerin il dışında eğitim konusundaki endişelerini artırmaktadır. Ancak buna rağmen il dışında okuyan öğrenci sayısı ikamet ettiği ilde eğitim alan öğrenci sayısından yüksektir.

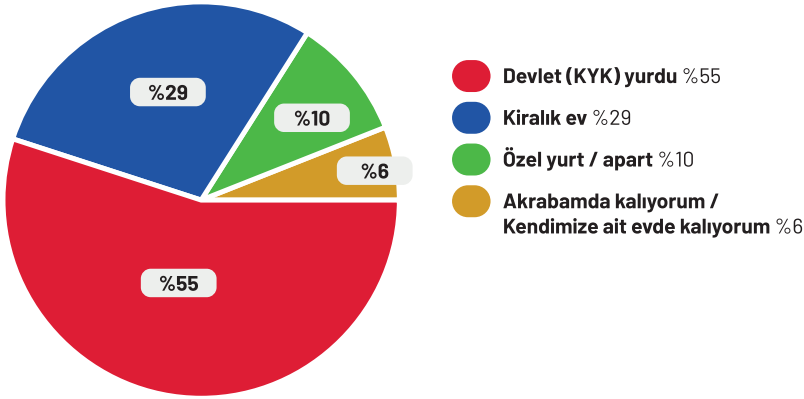
Grafik 13 Yaşadığınız yer ile üniversite okuduğunuz il aynı mı?

Öğrencilerin %57'si, yani 10 öğrenciden 6'sı ikamet ettiği ilin dışında bulunan bir üniversitede eğitim almaktadır. Bu sonuç TÜİK'in iç göç istatistikleri ile de uyusmaktadır. Her yıl olduğu gibi 2025 yılında da ülkede iç göç en fazla 20-24 yaş arasındaki gençlerde görülürken, bu grubun en önemli göç nedeni, **%37,4 ile eğitim** olmaktadır.¹³

İl dışında üniversite okuyan bu gençler için ihtiyaçların en başında barınma gelmektedir. Bu ihtiyacı en güvenli biçimde karşılamak ise devletin görevidir. Ancak Türkiye'de devlet yurtlarının yetersizliğinin yanı sıra özel yurt/apart ve ev kiralının fahiş fiyatlara ulaşması barınma konusunu krize çevirmiştir.

Grafik 14 İkamet ettiği ilden farklı bir ilde üniversite eğitimi alan gençlerin barınma ihtiyacını karşılama şekilleri

Katılımcıların %55'i devlet (KYK) yurdunda kalırken, **%45'i bu imkândan faydalanamamıştır**. Barınma sorununa çözüm bulmak zorunda olan öğrenciler kiralık evlere ve özel yurtlara/apartlara başvurmaktadır. Ancak son dönemde **büyük bir hızla artan kira ve özel yurt fiyatları** önemli bir maliyet kalemi oluşturmaktadır. Nispeten fiyatı düşük olan özel apart/yurt ya da kiralık ev bulabilenler için de sorun bitmemekte, ulaşım, sağlıksız konutlar, verimsiz çalışma ortamı, güvenlik sorunu, kalabalık yaşam alanı ve daha birçok yeni ve farklı sorun ortaya çıkmaktadır.

¹³ TÜİK. (2025). İç Göç İstatistikleri, 2025. <https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/58139> (Erişim Tarihi: 28 Temmuz 2026).

Avrupa Öğrenci Birliği 2025 yılının Aralık ayında devletin barınma konusunda yetersiz kalmasının öğrenciler için yarattığı barınma krizine ilişkin önemli tespitlerde bulunmuştur¹⁴. Birliğe göre, barınma güvensizliği öğrenciler arasında yaşanan **temel bir sosyal adalet sorunudur**. Gençlerin gelirlerinin büyük bölümünü kiraya ayırmak zorunda kalması, barınma giderlerini önemli bir ekonomik baskı kaynağına dönüştürmektedir.

Sorun bununla da sınırlı kalmamakta; **kampüs çevresinde** yaşanabilir ve uygun fiyatlı konut seçeneklerinin bulunmaması, öğrencileri üniversite bölgelerinin dışına itmektedir. Bu durum, öğrencilerin üniversiteyle kurduğu ilişkinin derslere katılımı sınırlı kalmasına, akademik çalışmalara ve üniversitenin sosyal yaşamına yeterince dahil olamamalarına yol açmaktadır.

Devlet yurtlarındaki yetersizliğin ve yüksek konut fiyatlarının öğrencilere olan tek olumsuz yansıması okul ile ev arasında oluşan mesafe değildir. Öğrenciler çoğu zaman kalabalık ve sağlıklı, yeterli ısıtma olanaklarının, ders çalışma ortamının bile bulunmadığı evlerde yaşamak zorunda kalmaktadır. En kötüsü ise konaklayacak yeri olmayan **"gizli evsiz"** olarak tanımlanan, arkadaşının evindeki kanepede uyumayı kabul ederek barınma ihtiyacını karşılamaktan başka şansı olmayanlardır.

Birliğin bu saptamaları Türkiye’de yaşanan barınma krizinin sonuçları ile örtüşmektedir. Sonuçta öğrenciler sosyal adalet meselesi olan barınma imkanına ulaşmak için büyük bir parasal ve psikolojik maliyete katlanmaktadır.

Öğrencilerin katlanmak zorunda kaldığı bu maliyetin temel sorumlusu yeterli sayıda yurt imkânı sunmayan devlettir. Türkiye’de 2025-2026 dönemi için YÖK verilerine göre toplam örgün eğitimdeki öğrenci sayısı (KKTC dahil) 3 milyon 981 bin 95 iken¹⁵, Gençlik ve Spor Bakanlığı verilerine göre 31 Aralık 2025 itibariyle

¹⁴ **European Economic and Social Committee.** (2025). A Roof Over Every Student's Head: Why Europe Must Treat Housing As A Right, Not A Commodity. <https://www.eesc.europa.eu/en/news-media/eesc-info/eesc-info-december-2025/articles/133457>

¹⁵ **Yükseköğretim Kurulu** (2026). "Yükseköğretim istatistikleri, öğrenci sayıları." <https://istatistik.yok.gov.tr/> Erişim Tarihi: 17 Ağustos 2026.

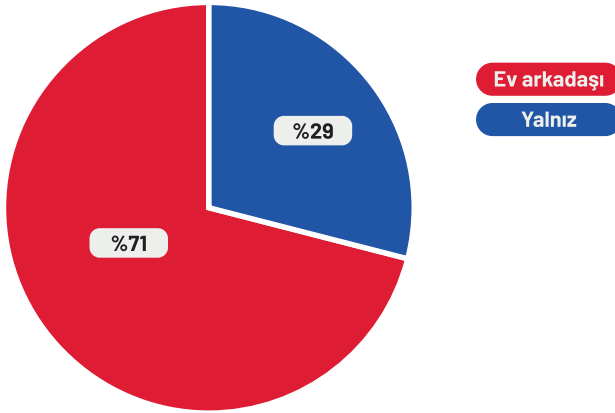

(KKTC dahil) toplam 875 yurt bulunmakta, toplam yurt kapasitesinin ise 1 milyon 3 bin 259 olduğu görülmektedir¹⁶.

Yani yurt kapasitesi toplam örgün öğrenci sayısının dörtte birini ancak karşılamaktadır.

En fazla üniversite öğrencisinin olduğu İstanbul'u dikkate aldığımızda durum daha vahimdir. İstanbul'daki örgün öğrenci sayısı 930 bin 565 iken¹⁷ KYK'ye bağlı yurt sayısı 39, yatak kapasitesi ise 67 bin 677 olarak açıklanmıştır.¹⁸ Buna göre mevcut yurt kapasitesi örgün eğitimde olan öğrenci sayısının sadece **%7,27'sini** karşılamaktadır.

Grafik 15 Evde yalnız mı yaşıyorsunuz, ev arkadaşınızla mı yaşıyorsunuz?

Devlet yurtlarının yetersizliği nedeniyle çözümü ev kiralamakta bulan öğrencilerin %71'i, yani **10 öğrenciden 7'si ev arkadaşı olduğunu** belirtmiştir.

Yapmış olduğumuz piyasa araştırmasında da görüldüğü üzere yüksek kira bedellerini paylaşmaktan başka şansı olmayan öğren-

16 Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2025). 2025 yılı faaliyet raporu <https://gsb.gov.tr/> Erişim Tarihi: 17 Ağustos 2026

17 Yükseköğretim Kurulu (2026).

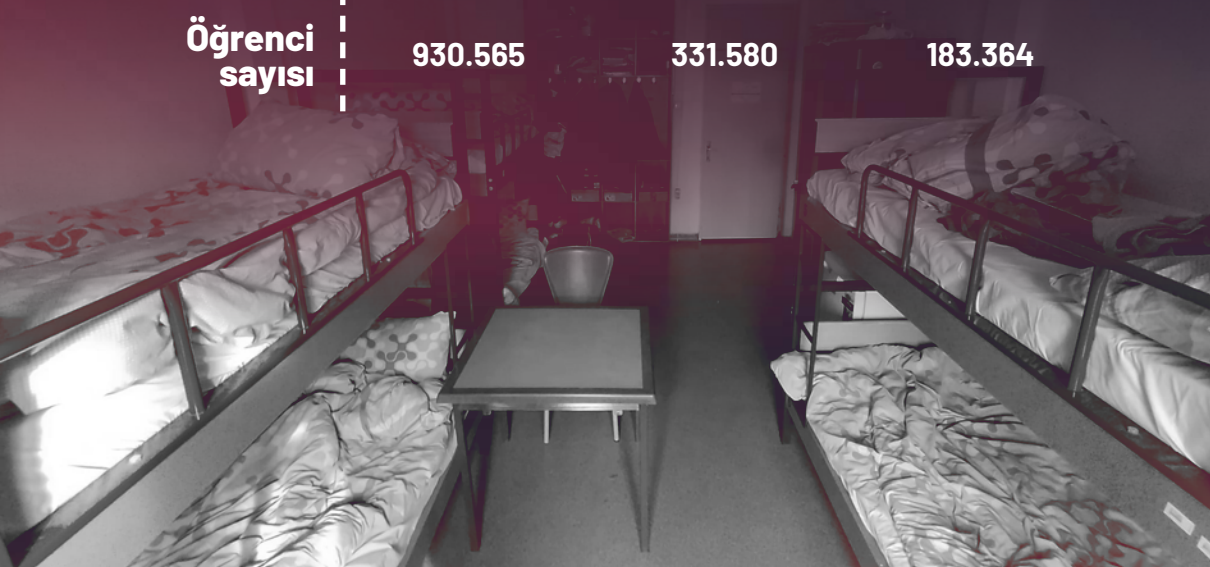
18 Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2025). Gençlik ve spor istatistikleri,2025. <https://yayinlar.gsb.gov.tr> Erişim Tarihi: 17 Ağustos 2026.

YÜZ BİNLERCE ÖĞRENCİ **SOKAKTA** KALDI!

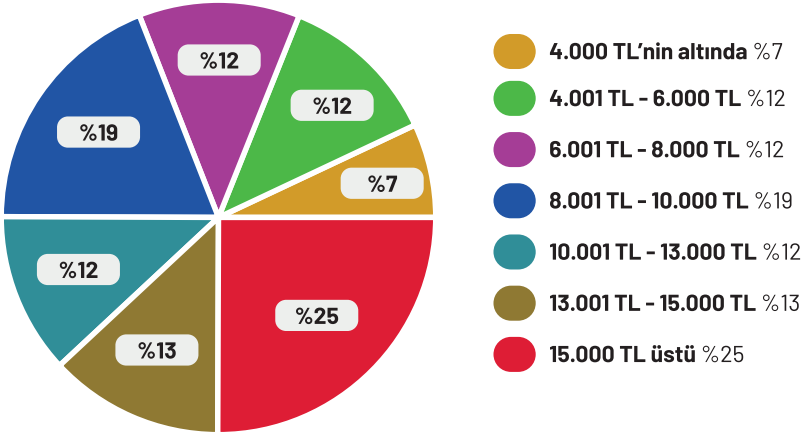
Plansızlık ve piyasacılık, sadece üç büyük ilde
en az **1 milyon 283 bin** öğrenciye "başının çaresine bak" diyor.

	İstanbul	Ankara	İzmir
Açıkta kalan	862.888	280.036	140.892
KYK yatak kapasitesi	67.677	51.544	42.472
Öğrenci sayısı	930.565	331.580	183.364

ciler bazen küçük evlerde birlikte yaşayarak kirayı ancak karşılayabilmekte, kendilerine ait bir odalarının olmadığı durumlar dahi yaşanabilmektedir. Daha da vahimi ev arkadaşı sayısı arttıkça ev içinde kişi başına düşen metrekare azalmakta **kalabalık, sağlıksız ve ders çalışma ortamının sağlanamadığı koşullar** oluşmaktadır.

Grafik 16 Barınma ihtiyacı dışındaki ihtiyaçları karşılamak için yapılan aylık harcama

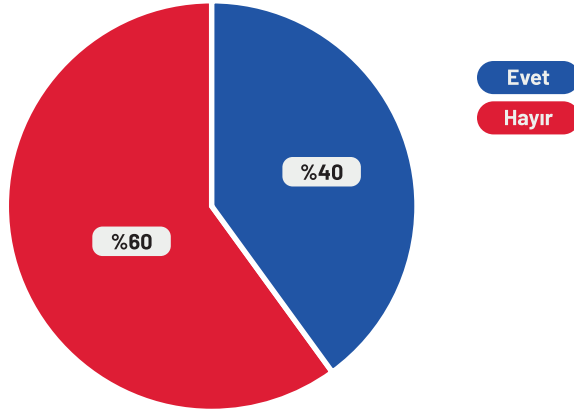

Öğrenciler barınma krizini eski binalara, kalabalıklara daha birçok olumsuz koşula razı olarak çözseler de **harcamalar bununla sınırlı değildir**. Özel yurttan, evde ya da devlet yurdunda kalan tüm öğrencilere barınma dışındaki ihtiyaçlarını (kitap, kırtasiye, giyim, sosyalleşme [tiyatro, sinema, kafe, arkadaşlarla aktivite vb.], ulaşım [otobüs, dolmuş vb.], beslenme, internet kullanımı) karşılamak için yaptıkları aylık toplam harcamalarının düzeyi sorulmuş ve %25'i, yani dört öğrenciden biri anketin en yüksek seçeneği olan 15 bin TL'nin üstü cevabını vermiştir. Bizim yapmış olduğumuz piyasa araştırmasında da **barınma hariç harcamalar ortalama 27 bin 647 TL** düzeyindedir.

Asgari ücretin 28 bin 75 TL olduğu ortamda barınma hariç giderlerin 15 bin TL'den fazla olması **adaletsiz gelir dağılımını** ve öğrencilerin yükseköğretime devam etmesi için katlanmak zorunda bırakıldığı yüksek harcama bütçesini daha açık biçimde ortaya koymaktadır.

Barınma harici harcama kalemlerinin içinde yer alan ve üniversite yaşamının önemli bir parçasını oluşturan sosyalleşme; aslında barınma, beslenme, kırtasiye, faturalar gibi temel ihtiyaçlardan vazgeçilemeyeceği için **en fazla taviz verilen alan olmaktadır**. Oysaki gençlerin sosyalleşmesi, arkadaşlarıyla sinema, tiyatro, gezi gibi daha birçok etkinlikte buluşması, üniversite hayatının önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Grafik 17 Aylık harcama limitiniz sosyalleşmeniz için yeterli oluyor mu?

“Aylık harcama limitiniz sosyalleşmeniz için yeterli oluyor mu” sorusuna öğrencilerin %60’ı hayır cevabını vermiştir. Buna göre **10 öğrenciden 6’sı** aylık harcama limiti ile ancak barınma ve diğer harcamalara alan açabilmektedir.

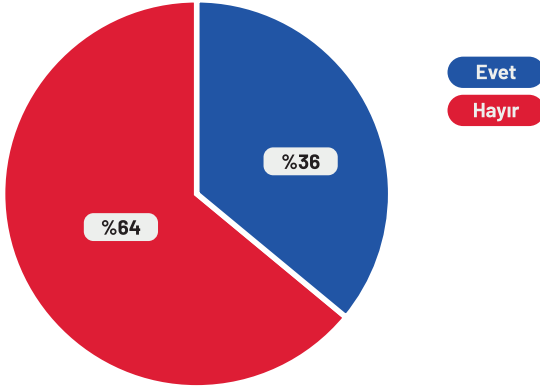
Diğer harcamalara kıyasla sosyalleşme en kolay vazgeçilebilen kalem olmaktadır. Kampüs ortamları sosyal ilişkileri geliştirme, ortak etkinlik planları yapma imkanının en yüksek olduğu yerlerdir. Ancak öğrencilerin bir bölümünün aylık gelir kısıtı en temel ihtiyaçları karşılamaya bile zorla yetmektedir. Anket sorusuna verilen cevap bu ifadeyi desteklemektedir. Haliyle yükseköğretim süreci birçok öğrenci için **sınıf ortamında öğrenilen bilgiler ile sınırlı** kalmaktadır.

2. Kaderine terk edilen gençlerin eğitimine ne burs ne de aile bütçesi çare oluyor...

Bin bir güçlük ve emekle kazandıkları yükseköğretim programından mezun olarak hayal ettikleri mesleğe ulaşmak isteyen öğrenciler, derslerinden çok eğitimlerine devam edebilmek için gerekli bütçeyi nasıl karşılayacaklarını düşünmek zorunda bırakılmaktadır.

Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın faaliyet raporundaki bilgilere göre 2025 yılında burs imkânı sunulan öğrenci sayısının **631 bin 134**, kredi imkânı sunulan öğrenci sayısının ise **845 bin 496** olduğu açıklanmıştır¹⁹. Ancak başvuran sayısına yer verilmemiştir. Bu nedenle bursa ihtiyaç duyan öğrencilerin yüzde kaçının bu imkana kavuştuğu sorusu yanıtsızdır.

■ Grafik 18 Katılımcıların KYK bursu alma/almama durumu

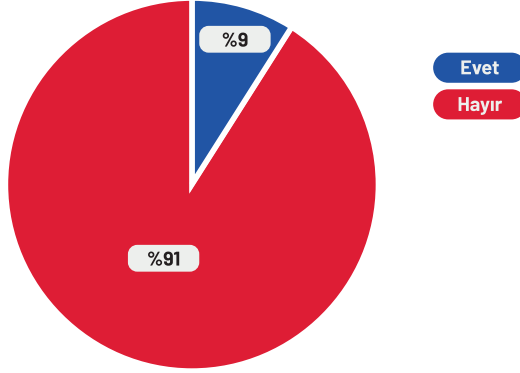

Ankete katılan öğrencilere devlet (KYK) bursu alıp almadıklarını sorduğumuz soruya %64'ü hayır %36'si ise evet cevabını vermiştir. Buna göre **10 öğrenciden 6'sı** burs almadığını söylemiş ve çareyi eğitime devam ederken aynı anda bir işte çalışmakta aramış ya da aile bütçesinin sunduğu imkanlarla yetinmek zorunda kalmıştır.

¹⁹ Gençlik ve Spor Bakanlığı. (2025). 2025 yılı faaliyet raporu <https://gsb.gov.tr/> Erişim Tarihi: 17 Ağustos 2026

Grafik 19 Burs tutarı harcamalarınızı karşılıyor mu?

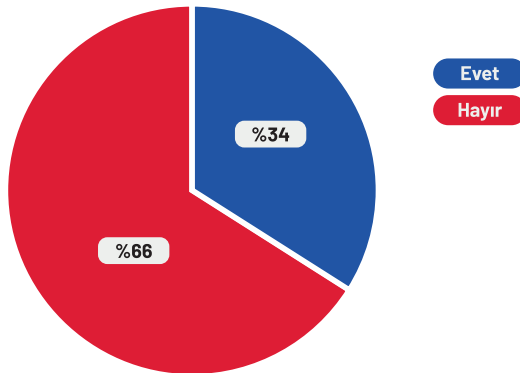

Burs alma imkanına erişen öğrenciler için de sorun çözülmüş değildir. Burs tutarının aylık harcamalarını karşılayıp karşılamadığını sorduğumuzda öğrencilerin %91'i, yani **10 öğrenciden 9'u olumsuz cevap vermiştir.**

2025-2026 dönemi için burs tutarı lisans öğrencileri için 4.000 TL'ydi. Buna karşılık Grafik 16'da görüldüğü üzere öğrencilerin sadece barınma dışı harcamaları 15.000 TL'nin üstündedir.

Yani burs tutarı aylık harcamanın beşte birini bile karşılamamaktadır. Görüldüğü üzere tek sorun az sayıda öğrenciye burs imkânı sunulması değil, bu imkana kavuşanlar için de **oldukça düşük belirlenen tutarın** tek başına bir anlam ifade etmiyor olmasıdır. Sonuçta kaderine terk edilen gençlerin eğitime ne burs ne de aile bütçesi çare oluyor.

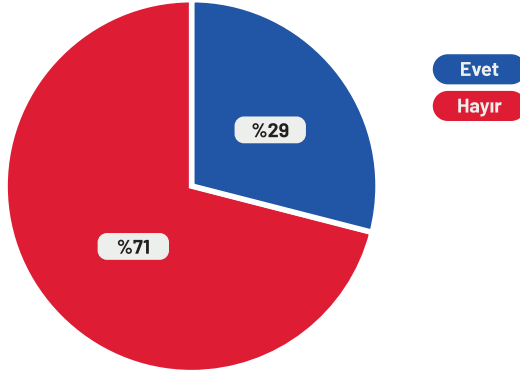
Grafik 20 Eğitime devam ederken aynı anda bir işte çalışıyor musunuz?

Burs imkanına erişemeyen ya da tek başına burs ile harcamalarını finanse edemeyen öğrencilerin bir bölümü eğitime devam ederken yarı zamanlı olarak bir işte çalışmak zorunda kalmaktadır. Ankete katılan öğrencilere eğitime devam ederken aynı anda bir işte çalışıp çalışmadıklarını sorduğumuz soruya **%34 “çalışıyorum” cevabını** vermiştir.

10 öğrenciden 3’ü hem yükseköğretim eğitimini tamamlamaya hem de bir işte çalışarak eğitim sürecini finanse etmeye çalışmaktadır. Ancak çoğunlukla **kayıt dışı ve yarı zamanlı** çalışabildikleri için asgari ücretin çok altında kalan gelir ile geçinmeleri de yine tek başına mümkün olmamaktadır.

Grafik 21 Çalıştığınız işten elde ettiğiniz kazanç harcamalarınızı karşılamaya yetiyor mu?

Grafik 20’de görüldüğü üzere bir işte çalışan öğrencilerin **%71’i kazandığı paranın harcamalarını karşılamadığını** söyleyerek bunun da bir çözüm sunmadığını ifade etmiştir.

Ankette katılımcılara ailelerinin aylık geliri sorulmuş ve seçenekler 28 bin 75 TL altı ve ya asgari ücret alanlar ile başlatılmış, 200 bin TL üstü seçeneğine kadar oluşturulan gelir aralıkları ile belirlenmiştir. Katılımcıların **%12,5’i hanelerinin aylık gelirinin asgari ücret altı ya da asgari ücret düzeyinde olduğunu** belirirken, en fazla 28 bin TL ile 40 bin TL arası cevabı verilmiştir.

Ailelerin gelir düzeylerinin üç büyük il için yapmış olduğumuz piyasa araştırmasının ortaya çıkardığı, bir öğrencinin en düşük harcama tutarının önemli ölçüde gerisinde kaldığı görülmektedir.

Ailelerin çocukları için yapabilecekleri harcama, içinde bulunduğumuz ekonomik krizin etkileriyle oldukça sınırlı kalırken, öğrenciler bursa başvurmak ya da eğitime devam ederken bir işte yarı zamanlı da olsa çalışmak gibi çözüm yolları aramaktadır. Ancak bunlar da öğrencilerin harcamalarını finanse etmekten oldukça uzaktır.

Eğitim almanın önünde büyük bir engel oluşturan ülke ekonomisinin öğrenciler üzerindeki etkisini görmezden gelen ise **siyasi iktidardır**. En temel haklardan biri olan eğitim hakkını kullanmak için gerekli şartları sağlamaya çalışan ama bunun için bütçesi yetersiz kalan, beslenmesinden, sosyalleşmeden, sağlıklı bir ortamda barınma hakkından vazgeçerek eğitimine devam etme mücadelesi veren öğrenciler adeta kaderine terk edilmektedir.

Ankete verilen cevaplara ve piyasa araştırması sonuçlarına göre il dışında yükseköğretim eğitimi almanın **maddi yükü** oldukça fazladır. Barınma, beslenme ve ulaşım giderlerinin karşılanamaz düzeye ulaşması, gençlerin üniversite ve bölüm tercihlerini de doğrudan etkilemektedir. Öğrenciler yeteneklerine, ilgilerine ve akademik hedeflerine göre değil, ailelerinin ödeme gücüne göre karar vermek zorunda bırakılmaktadır.

■ Grafik 22 Vakıf üniversitesini tercih etme sebebiniz nedir?

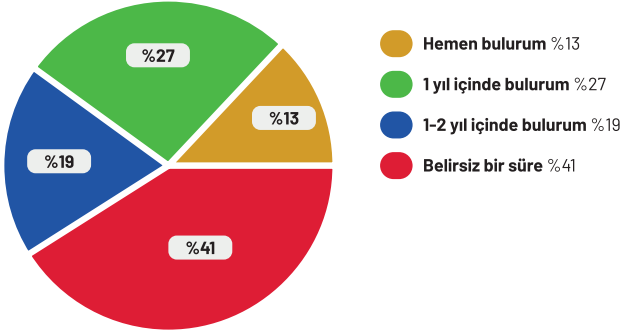
Ankete katılan **vakıf üniversitesi öğrencilerinin yüzde 68'i**, kendi kentindeki bir vakıf üniversitesinde okumanın maliyeti ile başka bir kentteki devlet üniversitesinde okumanın maliyetinin birbirine yaklaştığını belirtmiştir.

Bu sonuç, vakıf üniversitelerinin daha erişilebilir hâle geldiğini değil; devlet üniversitesinde okumanın dahi öğrenciler ve aileleri için **karşılanamaz bir maliyete** dönüştürüldüğünü göstermektedir. İktidar, devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilere yeterli barınma ve yaşam desteği sağlamayarak aileleri ücretli yükseköğretime yönlentmektedir. Bu tablo bir tercih özgürlüğünün değil, yükseköğretimde derinleşen piyasalaşmanın ve sınıfsal eşitsizliğin sonucudur.

3. Gelecek kimin için?

Öğrencilerin endişe ve mücadelesi eğitim süreci ile sınırlı değildir. Yükseköğretim sürecinin tamamlanmasının ardından mezun olunan alana uygun iş bulabilmek, iş bulunabilmesi halinde yüksek refah düzeyi sunacak bir gelir elde etmek için yeni bir mücadele süreci başlamaktadır.

Grafik 23 Mezun olduktan sonra iş bulma süresine dair beklentiniz nedir?

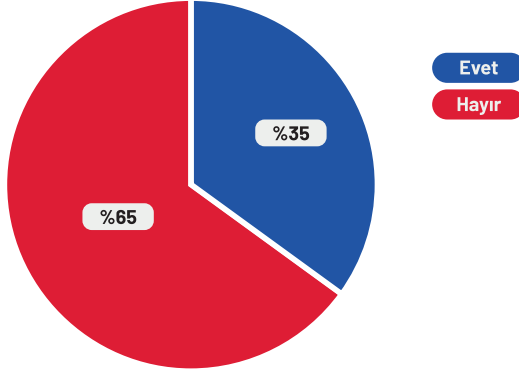

Genç işsizliğinin ve ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin sayısının önemli boyutlara ulaşması, “diplomalı işsiz” kavramının çok sık kullanılmaya başlanması yükseköğretime devam eden gençlerin gelecek kaygılarını artırmaktadır.

Öğrencilere “mezun olduktan sonra ne kadar sürede iş bulabileceğinizi düşünüyorsunuz” diye sorduğumuzda **%41 sürenin “belirsiz”** olduğunu söylemiştir. Buna göre yükseköğretime devam eden 10 gençten 4’ü eğitimi tamamladıktan sonra ne

kadar süre işsiz kalacağını, iş bulup bulamayacağını tahmin dahi edememektedir.

Grafik 24 Mezun olduktan sonra iş bulmanız halinde kazanacağınız para ile gelecek kurmanın mümkün olacağını düşünüyor musunuz?

Son dönemde enflasyon karşısında maaş ve ücretlerin sürekli erimesi ve emekçilerin haklarını alamaması, öğrencilerin geleceğe ilişkin kaygılarını da artırmaktadır. Öğrencilere, mezuniyet sonrasında iş bulmaları hâlinde elde edecekleri gelirin gelecek kurmak ve refah içinde yaşamak için yeterli olup olmaması konusunda ne düşündükleri sorulmuş, **%65'i bu soruya yeterli olmayacağı yönünde cevap vermiştir.**

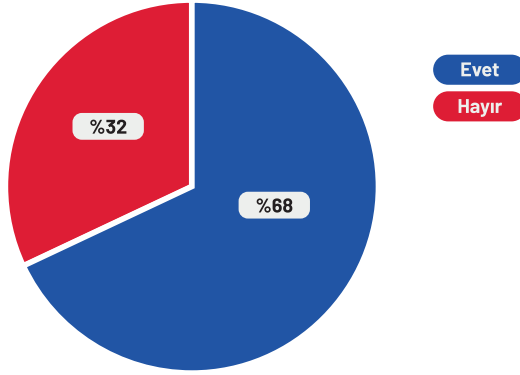
Daha mezun dahi olmadan iş bulma ve elde edilecek gelir konusunda öğrencilerin çoğu **güvenilir bir geleceğe** olan inançlarını yitirmiş durumdadır.

Grafik 25 Üniversiteden mezun olduktan sonra yurtdışına yerleşmeyi düşündünüz mü / düşünüyor musunuz?

MEZUN OLAN *GİTMEK* İSTİYOR!

Yükseköğretimdeki **her 10 gençten 7'si**,
mezun olduktan sonra yurtdışına yerleşmeyi düşünüyor.
Memleketin geleceği, memlekette gelecek görmüyor!

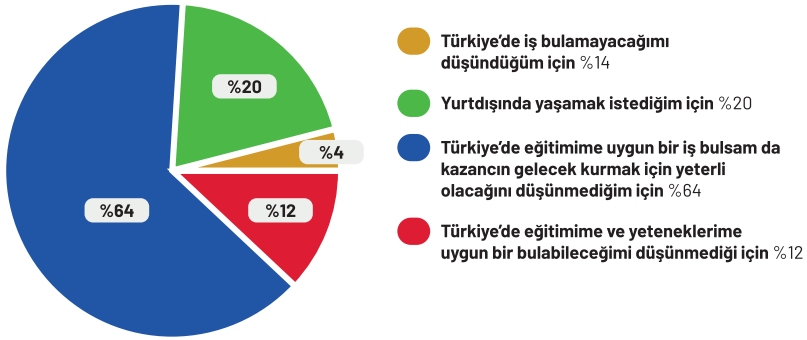

Ülkesinde yüksek refah düzeyi sunacak bir gelir ve iş bulma konusunda negatif beklentileri olan gençlerin bir bölümü yurt dışında çalışma ve orada bir gelecek kurma planları yapmaktadır. Ankette gençlere mezuniyet sonrası için yurtdışına yerleşme planlarının olup olmadığını sorduğumuzda %68 bu yönde bir planının olduğunu söylemiştir.

Şu an yükseköğretimde eğitime devam eden 10 öğrenciden 7'si yurtdışında yaşama planı olduğunu söylemiştir. Bu durum ülkenin nitelikli işgücünü kaybetmesi anlamına gelmektedir.

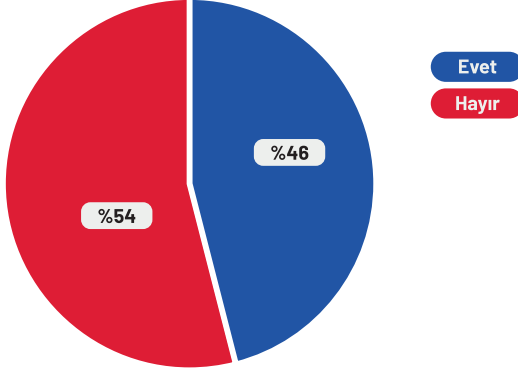
Grafik 26 Yurtdışına yerleşmeyi düşünme nedeniniz nedir?

Yurtdışına yerleşme planının birçok nedeni olsa da ankete katılan öğrencilerin %64'ü için en önemli gerekçe **"Türkiye'de iş bulabilecekler bile elde edecekleri gelirin yetersiz kalacağını"** düşünmeleri olmuştur.

İş bulamamak başlı başına bir sorun olsa da 10 öğrenciden 6'sı iş bulduktan sonra elde edilen gelirin yıllarca katlanılan **eğitimin açık ve fırsat maliyetini** karşılamayacağını, refah düzeyinin altında bir yaşam mahkûm edileceğini düşünmektedir.

| Grafik 27 Gelecekte umutlu musunuz?

Ülkede yaşayan gençlerin önünde büyük engeller oluşturan tüm bu sorunların sonunda gelecekte umutlu olup olmadıkları sorulmuş ve %54'ü, **yani yarısından fazlası bu soruya olumsuz cevap vermiştir.**

Ülkenin geleceği dediğimiz gençlerin hayatlarının her döneminde başarıya ulaşmanın yanında bir de karşılaştıkları büyük engellerle mücadele etmek zorunda kalması geleceğe dair beklentileri de büyük oranda ortadan kaldırmıştır.

Sonuç

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin artık yalnızca hangi bölümde okuyacağını veya hangi mesleği yapacağını değil; **barınma, beslenme ve ulaşım giderlerini nasıl karşılayacağını** düşündüğünü ortaya koymaktadır. Üniversitenin kapısını gençlere açmak, onların eğitim hakkını güvence altına almak anlamına gelmemektedir. Öğrenciye barınabileceği bir yurt, sağlıklı beslenme olanağı, ulaşım desteği ve insanca yaşayabileceği koşullar sunulmuyorsa yükseköğretim kâğıt üzerinde erişilebilir, gerçekte ise parası olanların ulaşabildiği bir ayrıcalık hâline gelmektedir.

Ortaya çıkan tablo, ekonomik krizin kendiliğinden oluşmuş bir sonucu değildir. Eğitimin maliyetini öğrenciye ve ailesine yükleyen, yeterli yurt yapmayan, bursları sembolik düzeyde tutan ve gençlere niteliklerine uygun güvenceli istihdam alanları yaratmayan **siyasi iktidarın tercihlerinin sonucudur**. Üniversite öğrencilerinin yaşadığı barınma, geçim ve gelecek sorunları birbirinden bağımsız değildir; eğitimi kamusal bir hak olmaktan çıkararak piyasanın ve ailelerin omuzlarına yükleyen politikaların birbirini tamamlayan sonuçlarıdır.

Elde edilen bulgular şekildedir:

- » EUROSTAT verilerine göre; Türkiye’de 15-24 yaş arası genç işsizlerin %23,7’sinin üniversite mezunu olduğu görülmektedir. AB ortalamasında bu oran %12,8’dir. Türkiye **üniversite mezunu genç işsizliğinde** Sırbistan ve Kuzey Makedonya’dan sonra **üçüncü sırada** yer almaktadır.
- » OECD verilerine göre; **ne eğitimde ne istihdamda olan genç oranında Türkiye %27,12 ile ilk sırada yer almaktadır**. Bu veriye göre Türkiye’de ümidini yitirmeyip iş aramaya devam edenlerin de ötesinde gençlerin yaşadığı yılgınlık, ümitsizlik ve vazgeçiş oldukça yaygın bir durumdur.
- » EUROSTAT tarafından yapılan araştırmaya göre **Türkiye’de üniversite mezunu 4 gençten biri ne eğitimde ne istihdamdadır**. Türkiye, bu araştırmada Kuzey Makedonya’dan sonra ikinci sıradadır.

- » EUROSTAT verilerine göre; eğitim düzeyi ile mevcut işlerinin uyumlu olduğunu söyleyen 15-34 yaş arası gençlerin oranı AB ortalamasında %70 iken Türkiye’de bu oran %67,2’de kalmıştır. Buna göre **Türkiye’de çalışan on gençten üçü eğitimi ile mevcut işinin gerekliliklerinin uyuşmadığını yani nitelik uyuşmazlığı olduğunu söylemektedir.**
- » EUROSTAT verilerine göre; Türkiye’de **%22,8 oranında üniversite mezunu genç, yani on üniversite mezunu çalışan gençten ikisi** kendi eğitim düzeylerinin altında gerekliliklere sahip bir işte çalıştığını belirtmektedir.
- » ILO verilerine göre; **Türkiye’de kayıt dışı istihdamın en yaygın olduğu yaş grubu çocuk işçiliğini de içine alan 15-19 yaş grubudur. Kayıt dışı istihdamın en düşük oranı 25-29 yaş grubuna aittir ancak orada bile oran %10’un üstündedir.** Güvencesiz olan kayıt dışı istihdam, emek sömürsüne büyük bir alan açarken, geleceği görememe sorununu da beraberinde getirmektedir.
- » ILO verilerine göre; **Türkiye’de çalışan yoksulluğu yaşayan genç oranının 2020 yılında %0,15 iken 2023 yılında %0,258’e yükselmiştir.** Buna göre gençler için tek sorun iş bulamamak değil, iş bulunabilmesi halinde de yüksek refah düzeyi sunan bir gelir düzeyine ulaşamamasıdır.
- » EUROSTAT verilerine göre; **18-24 yaş için Türkiye, %17,9 ile eğitim öğretimi erken terk eden gençlerin en fazla olduğu ülke** olmuştur. Bu oran yalnızca üniversite terkinin değil, tüm eğitim düzeylerindeki terkleri kapsamaktadır. **AB ortalaması %9,1’dir.**
- » EUROSTAT verilerine göre; 2024 araştırması sonucunda **Türkiye’de 15-34 yaş arası eğitimi erken terk eden %17,7 oranında genç içinde en fazla terkin %45,2 ile yükseköğretimde gerçekleştiği** görülmüştür. Buna göre eğitimi erken terk edenlerin en büyük bölümü yükseköğretimde, yani geleceğin şekillenmesi aşamasında eğitimini yarıda bırakmıştır.
- » 2024 yılında yayımlanan “Dünya Mutluluk Raporu”nda 143 ülke için yaş gruplarına göre de ayrıca mutluluk endeksi hesaplanmış ve sıralanmıştır. **Türkiye genç (30 yaş altı) mutluluğunda 143 ülke arasında 101. sırada yer almıştır.** Hesaplama

yapılırken kişi başına GSYİH, sosyal destek, sağlıklı yaşam beklentisi, kendi hayatına yön verebilme, cömertlik ve devlet kurumlarına duyulan güven başlıkları dikkate alınmış ve Türkiye birçok ülkenin gerisinde kalmıştır.

Ankette Öne Çıkanlar

Türkiye’de üniversite eğitimine devam eden 319 öğrenci için gerçekleştirdiğimiz anket sonuçları aşağıdaki gibidir.

İlk olarak gençlere eğitim almak için katlanmak zorunda kaldıkları maliyetleri tespit etmek açısından sorular sorulmuş, toplam harcama tutarının alt limiti belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kalemler içinde asıl sorunu oluşturan barınma krizine dair devletin yetersiz politikaları ile yüzleşilmiştir.

» Ankete katılan öğrencilerin **%57’si ikamet ettiği ilin dışında** bulunan bir üniversitede eğitim almaktadır. Bu sonuç TÜİK’in iç göç istatistikleri ile de uyushmaktadır. Her yıl olduğu gibi 2025 yılında da ülkede iç göç en fazla 20-24 yaş arasındaki gençlerde görülürken, bu grubun en önemli göç nedeni **%37,4 ile eğitim** olmaktadır.

» Katılımcıların **%55’i devlet (KYK) yurdunda kalırken %45’i bu imkândan faydalanamadığını belirtmiştir**

NOT: Türkiye’de 2025-2026 dönemi için YÖK verilerine göre toplam örgün eğitimdeki öğrenci sayısı (KKTC dahil) 3 milyon 981 bin 095 iken, Gençlik ve Spor Bakanlığı verilerine göre 31 Aralık 2025 itibariyle (KKTC dahil) toplam 875 yurt bulunmakta, toplam yurt kapasitesinin ise 1 milyon 003 bin 259 olduğu görülmektedir. Yani yurt kapasitesi toplam **örgün öğrenci sayısının dörtte birini ancak karşılamaktadır.**

İstanbul’daki örgün öğrenci sayısı 930 bin 565 iken KYK’ye bağlı yurt sayısı 39, yatak kapasitesi ise 67.677 olarak açıklanmıştır. Buna göre mevcut yurt kapasitesi örgün eğitimde olan öğrenci sayısının sadece **%7,27’sini** karşılamaktadır.

» Devlet yurtlarının yetersizliği nedeniyle çözümü ev kirala-

makta bulan öğrencilerin %71'i, yani **10 öğrenciden 7'si ev arkadaşı olduğunu belirtmiştir**. Avrupa Üniversiteler Birliği'nin yapmış olduğu açıklamada barınma krizinin öğrenciler arasında bir sosyal adalet sorunu yarattığını, bu konuda temel sorumluluğun devlete ait olduğu belirtilmiştir. Maddi imkansızlıklar nedeniyle ev arkadaşı ile aynı evi paylaşmak zorunda kalan öğrenciler kimi zaman kalabalık ve sağlıklı ev koşullarına maruz kalırken, kimi zaman da kendisine ait bir odası dahi olmadan kanepede uyumaya razı olan **"gizli evsiz"** durumuna düşebilmektedir.

- » Özel yurttaki, evde ya da devlet yurdunda kalan tüm öğrencilere barınma dışındaki ihtiyaçlarını (kitap, kırtasiye, giyim, sosyalleşme (tiyatro, sinema, kafe, arkadaşlarla aktivite vb.), ulaşım (otobüs, dolmuş vb.), beslenme, internet kullanımı) karşılamak için yaptıkları aylık toplam harcamalarının düzeyi sorulmuş ve **%25'i, yani dört öğrenciden biri anketin en yüksek seçeneği olan 15 bin TL'nin üstü cevabını vermiştir**. Bizim yapmış olduğumuz piyasa araştırmasında da barınma hariç harcamalar ortalama 27 bin 647 TL düzeyindedir.
- » "Aylık harcama limitiniz sosyalleşmeniz için yeterli oluyor mu" sorusuna öğrencilerin %60'ı hayır cevabını vermiştir. Buna göre **10 öğrenciden 6'sı** için aylık harcama limiti ile ancak barınma ve diğer harcamalara alan açabilmektedir.

Anketin ikinci bölümünde tüm bu harcama kalemlerini finanse etme yollarını belirlemek üzere sorular sorulmuş, verilen cevaplar finansman yollarının yetersizliğini ortaya koymuştur.

- » Ankete katılan öğrencilere devlet (KYK) bursu alıp almadıklarını sorduğumuz soruya %64'ü hayır, %36'si ise evet cevabını vermiştir. Buna göre **10 öğrenciden 6'sı** burs almadığını söylemiş ve çareyi eğitime devam ederken aynı anda bir işte çalışmakta aramış ya da aile bütçesinin sunduğu imkanlarla yetinmek zorunda kalmıştır.
- » Burs alma imkanına erişen öğrenciler için de sorun çözülmüş değildir. Burs tutarının aylık harcamalarını karşılayıp karşılamadığını sorduğumuzda **öğrencilerin %91'i yani 10 öğrenciden 9'u olumsuz cevap** vermiştir.

- » Ankete katılan öğrencilere eğitime devam ederken aynı anda bir işte çalışıp çalışmadıklarını sorduğumuz soruya **%34 “çalışıyorum”** cevabını vermiştir. 10 öğrenciden 3’ü hem yükseköğretim eğitimini tamamlamaya hem de bir işte çalışarak eğitim sürecini finanse etmeye çalışmaktadır. **Bir işte çalışan öğrencilerin %71’i kazandığı paranın harcamalarını karşılamadığını** söyleyerek bunun da bir çözüm sunmadığını ifade etmiştir.
- » Ankete devlet üniversitelerinin yanında vakıf üniversitelerinde eğitim alan gençler de dahil edilmiştir. Katılımcıların %6’sı vakıf üniversitesinde eğitim alan öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilere neden vakıf üniversitesini tercih ettiklerini sorduğumuzda **%68’inin verdiği cevap şehir dışında eğitim almakla şehir içinde üniversite okumanın maliyetinin eşitlenmesi** şeklinde olmuştur.

Anketin üçüncü bölümünde mezuniyet sonrası istihdam koşullarına dar beklentiler sorulmuş, eğitimde büyük zorluklar ile mücadele eden gençler eğitim sonrası da kendilerini güvenilir bir geleceğin beklemediğini açıkça ifade etmiştir.

- » Genç işsizliğinin ve ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin sayısının önemli boyutlara ulaşması, “diplomalı işsiz” kavramının çok sık kullanılmaya başlanması yükseköğretime devam eden gençlerin gelecek kaygılarını artırmaktadır. Öğrencilere “mezun olduktan sonra ne kadar sürede iş bulabileceğinizi düşünüyorsunuz” diye sorduğumuzda **%41 sürenin “belirsiz” olduğunu** söylemiştir.
- » Öğrencilere, mezuniyet sonrasında iş bulmaları hâlinde elde edecekleri gelirin gelecek kurmak ve refah içinde yaşamak için yeterli olup olmaması konusunda ne düşündükleri sorulmuş, **%65’i bu soruya yeterli olmayacağı** yönünde cevap vermiştir.
- » Ankette gençlere mezuniyet sonrası için yurtdışına yerleşme planlarının olup olmadığını sorduğumuzda **%68 bu yönde bir planının olduğunu** söylemiştir. **Şu an yükseköğretimde eğitime devam eden 10 öğrenciden 7’si yurtdışında yaşama planı olduğunu** söylemiştir.

- » Yurtdışına yerleşme planının birçok nedeni olsa da ankete katılan öğrencilerin %64'ü için en önemli gerekçe **“Türkiye’de iş bulabilseler bile elde edecekleri gelirin yetersiz kalacağını”** düşünceleri olmuştur.
- » Ülkede yaşanan gençlerin önünde büyük engeller oluşturan tüm bu sorunların sonunda gelecek umutlu olup olmadıkları sorulmuş ve **%54’ü, yani yarısından fazlası** bu soruya olumsuz cevap vermiştir.

Eğitim-İş olarak, gençlerimizi güvencesiz bir geleceğe, umutsuzluğa ve yılgınlığa terk etmek için her yolu deneyen siyasi iktidarın politikalarına karşı; **bilimsel, kamusal ve parasız eğitim hakkını savunmaya devam edeceğiz.** Gençlerimizin geleceğini piyasanın, yoksulluğun ve eşitsizliğin insafına bırakmayacağız. Gençlerimizi karanlığa iten bu düzene teslim olmayacak; eşit, özgür ve güvenceli bir gelecek için mücadelemizi sürdüreceğiz.

Çünkü biliyoruz ki gençlere sunulan **güvenceli gelecek** bir ayrıcalık değildir, haktır. Bu hakkı savunmak, yalnızca eğitimi değil; gençlerin insanca yaşayabileceği bir toplumu savunmaktır.

Veri Tabloları

Grafik 1 Yaş gruplarına göre genç işsizliğinde Türkiye - OECD karşılaştırması (2025)

Ülke	15-24 yaş	15-29 yaş	20-24 yaş	25-29 yaş	25-34 yaş
Türkiye	%15,3	%13,7	%16,7	%11,7	%10,1
OECD	%11,3	%9,1	%10,1	%6,7	%5,8

Grafik 2 15-24 yaş ve 15-29 yaş arası üniversite mezunlarının işsizlik oranları (2025)

Ülke	15-24 yaş	15-29 yaş ⇅
Kuzey Makedonya	%27,3	%20,7
Sırbistan	%30,9	%16,4
Yunanistan	%22	%16,1
Türkiye	%23,7	%15,4
İspanya	%19,3	%12,8
Portekiz	%18,3	%11,2
Hırvatistan	%17,1	%10,4
Fransa	%13,4	%10,3
İtalya	%21	%9,9
Danimarka	%14,1	%9,8
İsveç	%13,6	%9,3
Finlandiya	-	%8,7

Ülke	15-24 yaş	15-29 yaş ⇅
AB - 27 ülke	%12,8	%8,3
Estonya	-	%7,9
Belçika	%10,6	%7,4
Kıbrıs	%14,2	%7,2
Romanya	%19,9	%6,9
Letonya	-	%6,6
Avusturya	%9,1	%6,4
İrlanda	%8,1	%6
Slovenya	-	%5,6
Macaristan	%11,5	%5,5
İsviçre	%7,4	%5,5
Hollanda	%8,2	%5,4
Litvanya	%6,2	%5,4
Almanya	%5,6	%4,8
Slovakya	-	%4,8
İzlanda	-	%4,6
Norveç	-	%4,6
Bulgaristan	-	%4,2
Polonya	%8,1	%3,6
Çekya	-	%3,3
Malta	-	%3

Grafik 3 Ne eğitimde ne istihdamda olan gençlerin oranı (15-29 yaş)

Ülke	15-29 yaş	Ülke	15-29 yaş
Türkiye	%27,12	Polonya	%11,82
Kolombiya	%24,28	Danimarka	%11,42
Meksika	%18,63	Slovak Temsilcisi	%11,36
Yunanistan	%17,38	Macaristan	%11,33
Kosta Rika	%16,89	Estonya	%11,06
İtalya	%15,58	Slovenya	%10,71
İspanya	%15,58	Belçika	%10,47
Portekiz	%15,21	Almanya	%10,04
İsrail	%14,86	Avustralya	%9,41
ABD	%13,97	İsviçre	%9,11
Birleşik Krallık	%13,89	Çekya	%8,85
Finlandiya	%13,33	Lüksemburg	%8,62
Litvanya	%12,97	İrlanda	%8,23
Letonya	%12,96	İsveç	%7,89
Avusturya	%12,95	Hollanda	%6,3
Yeni Zelanda	%12,74	Norveç	%6,18
Kanada	%12,31		

Grafik 4 Üniversite mezunu gençler arasında ne eğitimde ne istihdamda olanların oranı (15-29 yaş)

Ülke	15-29 yaş	Ülke	15-29 yaş
Kuzey Makedonya	%27,1	Belçika	%6,8
Türkiye	%25,1	İrlanda	%6,8
Bosna Hersek	%21,7	Macaristan	%6,7
Yunanistan	%19,1	Litvanya	%6,5
Sırbistan	%16,5	Portekiz	%6,4
İtalya	%11,1	Almanya	%6,2
Kıbrıs	%10,8	Avusturya	%6,2
Hırvatistan	%9,7	Polonya	%6,2
Fransa	%9,6	Danimarka	%6,1
İspanya	%9,1	İsviçre	%5,6
Letonya	%8,6	Malta	%5,5
Çekya	%8,3	Estonya	%5,3
AB - 27 ülke	%8,0	Slovenya	%4,4
Bulgaristan	%7,5	İzlanda	%4,4
Romanya	%7,5	Hollanda	%4,3
Finlandiya	%7,5	Norveç	%4,2
Slovakya	%6,9	İsveç	%3,6

Grafik 5 Eğitim düzeyi ile mevcut işin uyumlu olduğunu söyleyenlerin oranı (15-34 yaş) - 2024

Ülke	15-34 yaş	Ülke	15-34 yaş
Litvanya	%83,7	Belçika	%70,4
Letonya	%81,4	Avrupa Birliği	%70
Slovenya	%81,3	Avusturya	%69,2
Bulgaristan	%81,1	Danimarka	%68,7
Romanya	%80,8	Kuzey Makedonya	%68,5
Malta	%79,2	Fransa	%68
Estonya	%77,8	Türkiye	%67,2
Almanya	%77	İrlanda	%65,9
Çekya	%75,4	İspanya	%64,8
İsveç	%74,9	İtalya	%64,1
Polonya	%74,2	Slovakya	%64
Yunanistan	%73,8	Lüksemburg	%62,6
Finlandiya	%73,1	Kıbrıs	%62,1
Portekiz	%72,9	Macaristan	%60,5
Norveç	%71,8	Hollanda	%60,3
Hırvatistan	%71		

Grafik 6 Eğitim düzeyi mevcut işinin gerekliliklerinden yüksek olan üniversite mezunlarının oranı (15-34 yaş) - 2024

Ülke	15-34 yaş	Ülke	15-34 yaş
Güney Kıbrıs	%30,7	Estonya	%20,4
İspanya	%30,0	Malta	%19,3
Yunanistan	%29,5	Çekya	%19,1
Lüksemburg	%26,2	Bulgaristan	%19,0
İtalya	%24,8	Finlandiya	%18,0
Fransa	%24,3	Polonya	%17,6
Avusturya	%24,1	Slovenya	%17,6
İrlanda	%23,9	Belçika	%17,5
Portekiz	%23,8	Almanya	%17,4
Norveç	%23,7	Slovakya	%17,3
Macaristan	%23,5	İsveç	%16,1
Hollanda	%23,2	Danimarka	%14,4
Türkiye	%22,8	Litvanya	%13,0
AB - 27 ülke	%22,2	Romanya	%10,9
Hırvatistan	%21,5	Letonya	%9,3
Kuzey Makedonya	%20,8		

Grafik 9 18-24 yaş arası gençler arasında eğitimden erken ayrılanların oranı - 2025

Ülke	15-34 yaş	Ülke	15-34 yaş
Türkiye	17,9	Belçika	7,3
Romanya	15,5	Fransa	7,0
Almanya	13,1	Slovakya	6,8
İspanya	12,8	İsveç	6,7
Estonya	10,2	Çekya	6,1
Danimarka	10,0	Portekiz	6,1
Avusturya	10,0	Litvanya	5,9
Finlandiya	9,9	Slovenya	5,5
Kıbrıs	9,8	İsviçre	5,5
Kuzey Makedonya	9,5	Sırbistan	5,1
Macaristan	9,3	Polonya	4,0
Avrupa Birliği	9,1	Norveç	3,8
Letonya	8,8	İrlanda	3,6
Bulgaristan	8,6	Yunanistan	3,0
Malta	8,6	Bosna Hersek	3,0
İtalya	8,2	Hırvatistan	2,1
Hollanda	7,4		

Ek-1

Piyasa araştırmasına dair detaylı bilgilere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

a) Barınma

Üç büyük il için ilk olarak barınma maliyeti hesaplanmıştır. Ev kiralılarının ortalama tutarı il geneli dikkate alınarak yapılmamıştır. Üniversitelere yakın ve üniversitenin bulunduğu semtlerde yer alan yaklaşık on on beş (öğrenciye kiralık yazılanlara özellikle yer verilerek) kiralık ev ilanı dikkate alınarak hesaplanmış ortalaması alınmıştır. Özel yurtlar için üç ilde en düşük ve en yüksek fiyat aralığını paylaşan aynı kaynaklar dikkate alınmış ve en düşük en yüksek yurt bedeli toplanarak ortalaması alınmıştır. En son devlet (KYK) yurtlarının açıklanan fiyatları yazılmış, 1. ve 6. tip yurt fiyatları dikkate alınarak aylık maliyet hesaplanmıştır.

Ortalama kira ve özel yurt fiyatları

	Ortalama kira	Ortalama özel yurt
Ankara	₺ 30.000	₺ 45.750
İstanbul	₺ 35.000	₺ 47.500
İzmir	₺ 32.300	₺ 32.750

KYK yurt ücretleri artış oranı

Dönem	1. tip	2. tip	3. tip	4. tip	5. tip
2025-2026	₺ 725	₺ 850	₺ 1.000	₺ 1.100	₺ 1.200
2026-2027	₺ 960	₺ 1.125	₺ 1.320	₺ 1.455	₺ 1.590
Artış oranı	%32,50				

b) Ulaşım

Ulaşım harcaması için de üç ilde aylık öğrenci abonman tarifesine dikkate alınmıştır.

Ulaşım maliyeti (abonman)

	Ağustos 2025	Ağustos 2026
Ankara	₺ 350	₺ 650
İstanbul	₺ 380	₺ 653
İzmir	₺ 480	₺ 740

b) Diğer harcama kalemleri

Diğer harcama kalemleri içinde dışarıda bir öğün en yemek yenmesi halinde en uygun fiyatlı olan tavuk dürüm, ayran ikilisinin üç ildeki ortalama fiyatı dikkate alınarak 30 ile çarpılmış, aylık maliyeti bulunmuştur.

Bir gün içinde dışarıda yenilecek bir öğün yemek için en sürdürülebilir ve bu nedenle en çok tercih edilebilen **tavuk dürüm-ayran** ikilisinin fiyatları araştırılmış ve **ortalama 360 TL** olduğu görülmüştür. Bunun aylık tutarı (30 gün) 10 bin 800 TL'dir.

Faturalar yalnızca barınma ihtiyacını kiralık ev ile karşılayanlar için yapılan hesaplama dahil edilmiştir. Bir öğrencinin aylık ödediği faturalar dikkate alınarak hesaplanmış, doğalgaz için kış ve yaz faturasının ortalaması alınmıştır. **Faturalar toplamı yaklaşık 3 bin 152 TL olmuştur.**

Sosyalleşme kapsamında **ayda bir kere sinemaya, bir kere de tiyatroya gitmek, her gün arkadaşlarla bir kahve içmenin** maliyeti dikkate alınmıştır. Sosyal aktivite olarak hesaplama dahil edilen tiyatro (devlet tiyatrosu) ve sinema biletinde indirimli fiyatlar dikkate alınmıştır.

Kırtasiye harcamaları için **1 top A4 kağıt, defter, uçlu kalem, silgi, uç** için toplam bir maliyet hesaplaması yapılmıştır. Aynı başlık altında bir öğrencinin **bir yılda beş bilimsel kaynak** satın alması varsayımı üzerinden ortalama fiyatı 1000 TL olan kitapların maliyeti 5000 TL olarak hesaplanmıştır. Kırtasiye ile beş bilimsel kitap varsayımına bağlı 5000 TL tutar toplanmış 6081 TL toplam maliyete ulaşılmıştır. Bu da yıllık eğitim süresinin 9 ay olması nedeniyle 9'a bölünmüş aylık harcama giderine yansması hesaplanmıştır.

Teknoloji adı altında **laptop fiyatı** araştırması yapılmış, ortalama bedeli hesaplanmıştır. Bu da diğer kalemler gibi 9'a bölünmüş aylık harcama tutarına olan yansması dikkate alınmıştır.

Harcama kalemi	Aylık maliyet
Günde bir öğün dışardan yemenin en düşük aylık tutarı dürüm+ayran günlük 360 TL	₺ 10.800
Faturalar (su, elektrik, doğalgaz, internet, apartman aidatı)	₺ 3.152
Günde bir bardak kahvenin aylık tutarı (günlük ortalama 250 TL)	₺ 7.500
Tiyatro + sinema bileti (ayda 1 kez tiyatro + 1 kez sinema)	₺ 520
Kırtasiye harcamaları + bilimsel kitap (1 top A4 kağıt, defter, kalem, silgi, uç, 5 akademik kaynak) toplamı 6081 TL'dir. 9 aya bölünerek aylık harcama tutarına eklenmiştir.	₺ 675
Teknoloji (Laptop) ortalama fiyat 45000 TL 9 aya bölünerek aylık harcama tutarına eklenmiştir.	₺ 5.000

[illegible]

[illegible]

EĞİTİM - İŞ
KAMU - İŞ
ÜYESİDİR

Eğitimiş